Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 26 НОЯБРЬ, 1985 ШУ. ★ № 142 (7177). ★ Мах 3 кеп.

СССР Лакхехьарча Совета Президиуме

Агропромышленни комплексана деш дола доал эргадаькхха тоадар духьа СССР Лакхехьарча Совета Президиумо СССР союзно-республикански Паччахьалкхен агропромышленни комитет вIашагIъеллай СССР юрта боахама Министерство, СССР сомий-баьцадаарий Министерство, СССР юрта гIишлошъяра Министерство, СССР дулхен шурийн промышленноста Министерство, СССР кхачан промышленноста Министерство, юрта боахам производственно-технически Iалашбара СССР Паччахьалкхен комитет вIашагIа а теха.

СССР заготовкай Министерствах СССР ялатапродуктий союзно-республикански Министерство яьй.

* * *

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель нов. Мураховский Всеволод Серафимович хьожаваьв СССР Паччахьалкхен агропромышленни комитета председателалла.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

КПСС ЦК-аси СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТОИ СОЦАМ БАЬБ «АГРОПРОМЫШЛЕННИ КОМПЛЕКСАНА ДУ ДОАЛ ДIАХО ЭРГАДАЬККХА ТОАДАРА ХЬАКЪЕХЬА»

Соцам тIа белгалдоакх, КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленума решенешка хьежжа юрта боахаман агропромышленни комплекса кхыча доакъошцен ду доал эргадаькха тоадара чакхдаьхача гIулакхаша кхачан продукташ дукхагIа яхаран баха нах царца Iалашбаран дика гIодаь хилар. Колхозийн совхозийн экономика чIоагIъеннай, дIахо дегIадаьхкад агропромышленни комплексацара предприятейн организацейн производственни бувзамаш.

Цунца цхьана, практико хьа ма хьоккхара, союзнин республиканскин боарамашка агропромышленнн комплексана деча доала структура чакхъяланза хиларах эшшача тайпара юрта боахама интеграци яьщ бийдал чакхйоахача промышленностаца, лоархIаме хувцамаш хиннадац колхозаша, совхозаша, гIулакхаш деча организацеша шоайла дIа-юха леладеча гIулакхий экономически механизме.

КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленумо агропромышленни комплексана ду доал дIахо эргадаькхха тоадара, боарамашка бIарчча цаI йолча цун гIулакхаш эффективно лелара лоархIамегIара хьал хиларах тарра цунна дерригача боарамашка планировани, финансировани, управлени Iалашдара еннача установкашка хьежжа, КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон СССР союзно-республикански Паччахьалкхен агропромышленни комитет вIашагIйолланза яргIоацаш лаьрхIаьд. СССР юрта боахама Министерство, СССР сомий-баьцадаарий Министерство, СССР дулхен шурийн промышленноста Министерство, СССР кхачан промышленноста Министерство, СССР юрта гIирсаш хьалдара Министерство, юрта боахам производственно-технически Iалашбара СССР паччахьалкхен комитет дIа а йоаккхаш.

Соцам тIа оттадаьд, СССР Госагропром мехка агропромышленни комплексана паччахьалкхено деча доала центральни орган хилар а союзни республикай Министрий Советашта нийсса юртбоахама продукци дукхагIа яхара, из нийра плацаш кхоачашъяра, из ерригаш а шийметте хулга Iалашдара, дика чакхъяхаран кхачан товарий ассортимент дикка шеръяран хьалхара из биззача бехктохкаме хилар а. Цу гIулакха Комитета йоагIIаш йола бокъонаши полномочеши еннай агропромышленни комплексана планировани, финансировани яра а из материально-технически ресурсашца Iалашъяра а даькъе. Шийкомпетенце доазонел чухьа СССР Госагропромо тIайнеш йола решенеш кхоачашъе декхарийла я ерригa министерствашн ведомствашн, хIаьта ниттa учрежденеш а объединенеш а, предприятешн организацешн.

СССР Госагропромо шийгIулакхаш чакхдоах СССР Министрий Совета кулгалца, союзни республикай Госагропромаша, автономни республикай, краяйи областийи агропромаша, районни (окружной) агропромышленни объединенеша — йоагI-йоагIача союзни автономни республикай Министрий Советий, халкъа депутатий краевой, областной, районни (окружной) Советий исполкомий кулгалца.

КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советои Союзни республикай компартей ЦК-аш, Министрий Советаш, СССР Госагропром декхарийла яьй Iалащде:

хаьдлача хьалашка хьежжа республикай союзно-республикански Паччахьалкхен агропромышленни комитеташ (союзни республикай Госагропромаш), автономни республикай, краяй, областий агропромышленни комитеташ (автономни республикай, краяй, областий агропромаш) хьаелга;

цунга хьежжа окружной, районни агропромышленни объединенеш эргайоахилга, агропромышленни комплексана чудоагIача боахамашта, организацешта, предприятешта деча территориальни доала бIарчча цаIаш йола органаш хиларах тарра уж организационно чIоагIъелга а оттадаь.

СССР Госагропрома, союзнин автономнин республикай Министрий Советашта, крайисполкомаштеи облисполкомаштеи тIадиллад юкъарчал доаццаш районни агропромышленни объединеней, областной, краевой, республикански (АССР) агропромий, союзни республикай (Госагропромий) кара хургйолаш дIачулуча предприятейн организацейн перечень оттаелга.

СССР Госагропроме дIачулар бакъахь «лаьрхIад: юртбоахама продукташ ийяран цар дикалан йола инспекцеш (ялата инспекцешкара дIаиккхача) СССР заготовкай Министерствера. Цунца дувзаденна СССР заготовкай Министерствах СССР ялата продуктий союзно-республикански Министерство йойла, цун кара хургйолаш дIаяьккхача СССР кхачан промышленноста предприятешн организацешн, Iилматохкама учрежденеш а эшшача боараме управлене аппарат дIа а луш;

СССР яйгача промышленноста Министерствера юххьанца боамби, лен, кхыйола лубяной культураш а хIаьта ниттa гха а чакхдоаха предприятеш, Iилма-тохкама учрежденешн эшшача боараме управлене аппарати дIа а луш;

СССР мелиорацеи хин боахамен Министерствера проектнйн сметайн экспертиза функцеш, капитальни гIирсаш хьалдараи мелиоративни балхашта финансировани яран лимиташ уттаелга, хьалъяь яьнна объекташ хьайиелга, уж функцеш кхоачашъеш бола боагIача боарамера болхлой а тIехьа.

Соцам тIа оттадаьд, СССР Госагропромах, союзни республикай госагропромех, автономни республикай, краяй, областий агропромышленни комитетех, районни (окружной) агропромышленни объединенеех, царна чуйоагIача совхозех, предприятеех, организацеех, учрежденеех, хIаьта ниттa колхозех а СССР Госагропрома бIарчча цаI йола система хьахулаш хилар. СССР Госагропрома предприятештеи организацештеи нийсса мехка агропромышленни комплекса система чуйолх бIарчча цаI санна планировани, финансировани еш йола СССР ялата продуктий Министерство, СССР мелиорацеи хин боахамен Министерство, СССР чкъаьрий боахама Министерство, хьун боахама йола СССР Паччахьалкхен комитет, хIаьта ниттa Центросоюз а цун уставо енна функцеши бокъонаши шийга а юташ.

Агропромышленни комплексана производства средствашн кхыйола ресурсашн хьаеш йолча тракторнин юртбоахама машиностроенеи Министерства, хьайбаш леладараи доакъараш дахаран машинашъеча Министерства, яйгачеи кхачани промышленноста машинашн бытовой прибораши еча Министерства, минеральни удобренеш еча Министерства, медицински микробиологически промышленноста Министерства СССР Госагропромаца айхха координаци а еш вIаштIехьбоах шоай болх.

СССР Госагропрома керте латт цхьан ханна СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель а вола председатель.

Оттадаь да СССР Паччахьалкхен агропромышленни комитета членаш, председателаи цун заместители совгIа, СССР ялата продуктай министр, СССР мелиорацеи хин боахамен министр, СССР чкъаьрий боахама министр, минеральни удобренеш хьаяра министр, медицински микробиологически промышленноста министр, тракторнин юртабоахамен машиностроене министр, хьайбаш леладараи доакъар даккхарен йолча машиностроене министр, яйгачеи кхачани промышленноста а бытови приборий а машиностроене министр, СССР хьун боахама йолча Паччахьалкхен комитета председатель, Центросоюза правлене председатель, СССР Госплана председателан хьалхара заместитель, СССР Iилманеи техникаеи йолча Паччахьалкхен комитета председатела хьалхара заместитель, СССР финансай министра хьалхара заместитель, СССР Госснаба председатела заместитель, СССР Госбанка правлене председатела заместитель, СССР ЦСУ начальника заместитель, союзни республикай Госагропромий председателаш, Iилманхой, кхыча ведомствайн организацейн кулгалду балхахой хургболаш.

Комитет хьежаргья мехка агропромышленни комплекс дегIаахара йоккхийча проблемашка.

СССР Госагропрома системана чуйоагIача предприятейн организацейн балха дешаш къестадара хьаю коллеги.

СССР Паччахьалкхен агропромышленни комитетен СССР Госагропрома коллеген члений персональни состав чIоагIъю СССР Министрий Совето.

СССР Госагропрома, союзни республикай госагропромий, автономни республикай, краяй, областий агропромий, районий, округий агропромышленни объединеней управлене аппарат хьаю дIайоахача министерствай, ведомствай, хIаьта ниттa царна чуйоагIача организацей управлене органий юкъарча берригача болх беш хиннарий чотах.

СССР Госагропрома тIадиллад бетта чухь отта а яь КПСС ЦК а СССР Министрий Совете а хьачула:

— СССР Паччахьалкхен агропромышленни комитетах йолча положене проект;

— республикански (АССР), краяй, областий агропромышленни комитетехи районий агропромышленни объединенехи йолча типови положене проекташ:

— СССР Госагропромеи цунна чуйоагIача организацейн центральни аппарата структурах, болхлой дукхалах, къахьегамах мах телара фондехи хьалехи йола предложенеш, из хIама деш дIайоахача министерствашкеи ведомствашкеи болх беш хиннача наьха дукхалген еш хиннача расходашцен нийсдича болхлой кIезигбелгеи расходаш эшаелгеи Iалаш а деш. Цунца цхьана хьачулойла агропромышленни комитетийн районий агропромышленни объединенейн болхлой къахьегамах телача маьха хьалех йола предложенеш.

СССР Госагропрома, союзни республикай госагропромий, автономни республикай, краяй, областий агропромышленни комитетий, районийн округийн агропромышленни объединеней председателашта бокъо еннай:

управлене цу органий лакха квалификаци йолча балхахошта алапе фонд кхоьяра чотах должностни окладашта 50 процентага кхоачаш ахчаш тIадетта.

Уж тIадетта ахчаш Iодаха е кIезигде йиш я къахьегама дикал лохъелча, заданеш ханнахьа кхоачаш ца йича, къахьегама а производственни а дисциплина телхайича;

белгалъяьча управлене органий штатни расписанеш оттаяьча порядках чIоагIъе лелаш йола цу органий алацей фондеи болхлой дукхалеи доазон чура специалистий йолаш йола соотношени метта а ца лоаттаеш.

СССР Госагропрома, союзни республикай госагропромий, автономни, республикай, краяй, областий, агропромий, хIаьта ниттa округий, районийн агропромышленнии объединеней аппарате дIахьожабарах дIайоахаш йолча министерствайн ведомствайн, цар моттигашкарча управлене органий болхлой должностни окладаш ца хувцаш ют (нагахьа санна уж кердача моттигашка лохагIа яле) уж кердача гIулакха тIа мел болча хана.

СССР Госагропрома, союзни республикай госагропромий, автономни республикай, краяй, областий агропромий, округийн районнийн агропромышленни объединеней председателашта бокъо лу реорганизаци ярца дувзаденна мукъабувлача болхлошта уж балха баха ма йолча хана, амма кхаь беттал тIех йоацача хана, хьалха шоаш болх баьча моттигашка цар хинна должностни окладаш тела, хIаьта ниттa цар перерыв йоацаш йола балха стаж метта лоаттае.

ДIайоахача министерствайн ведомствайн йоагIаш йолча подразделеней кIийлен тIа СССР Госагропроме хьаю хьалха СССР «Госкомсельхозтехника» кхоачашъяь халкъа боахама кхы доакъош Iалашдара функцеш а йолаш цаI йола материально-технически Iалашон система.

В. И. Ленина цIерагIча Ерригсоюзни юртбоахама академена тIадожадаьд агропромышленни комплексе деш дола тохкамаш Iилманца Iалашделгеи царна координаци елгеи. СССР Госагропромаи ВАСХНИЛ-аи тIадиллад академе регинальни отделеней функцеш нийсъелга, союзни республикай Министрий Советашца цхьана агропромышленни производство Iилманца комплексно Iалашъергйола система кийчъелгеи областашта, краяшта, республикашта чIоагIъелгеи, цу ханна Iилма-производственни объединенеш хьаелга шерра вIаштIехьдоахилга. ВАСХНИЛ-а президент цхьан ханна керте хул СССР Госагропрома Iилма-технически совета а.

Соцам тIа къаьстта белгалдаьккхад, мехка агропромышленни комплексана доал де бIарчча цаI йола система хьаяро агропромышленни комплексана доал деча хIара боарама бокъонаш, декхараш, хьаьдда бехктохкам бокъонца къоастабаь хилча мара эшшаш йола эффект лургIоацилга.

СССР Госагропромо, доал ду центральни орган ше хиларах тарра, агропромышленни производстве Iилма-технически прогресс сихъярца ювзаенна йола керттера проблемаш къоастаяра шийуйла тIаерзае а е хIамаш Iалащде а деза:

мехка хIара регионa таронехи башхалонехи биззагIа пайда эца безаш хилар териал а деш производство дегIалра Iилман ларда тIара планировани, финансировани елга, ресурсашца из Iалашъелга;

агропромышленни комплекса доакъош цхьатарра дегIаккхувлара, бийдал чакхйоахача промышленностаца юрта боахама интеграци яра, продукци дIаоттаяь лоаттаяреи транспортаца дIаувзареи материально-технически база дегIаяра лира тIахьожам лоаттабелга;

боахам лелабара экономически методаши хозрасчетни отношенеши эргайоахаш тоаелга, Iилманца бакъдаь маьхаш вIаштIехьдоахилга, къахьегам вIаштIехьбаккхарен цунах мах теларен прогрессивни формаш, материально-технически Iалашон методаш юкъекхухьилга;

агропромышленни комплекса системе капитальни гIирсаш хьалдари проектни гIулакхи эргадоахаш тоаделга, средствашн материальни ресурсехи нхоме пайда эцилга;

агропромышленни производства дерригa доакъош дегIадахкар интенсивни наькъа тIа даккха дезаш хилар теркал а деш, производствацара Iилман интеграци кIоаргъелга, кадраш кийчъяри цар говзал лакхъяри дикагIа вIаштIехьдоаккхилга;

СЭВ-а членаш долча мехкашца арахьа леладеча бувзамий эффективность агропромышленни комплексе Iилма-технически прогресс сихъяра цхьана кийчъяьча комплексни программай ларда тIа лакхъелга.

Берригa бехктокхам бизза тIабуж СССР Госагропрома селекционни балха эффективноста, племенной гIулакха, машиний, интенсивни энергии ресурсаши кхою технологей системаш кийчъяран юкъекхахьаран, удобренеех, химически мелиорантех, лаьттах тIайоала хIамаш лораяра средствах рационально пайда эцара, лаьттан ресурсаш шоай метте хилийтаран лаьттай беркат алсамдаккхаран хьалхара.

Союзни республикай паччахьалкхен агропромышленни комитеташа, автономни республикай, краяй, областий агропромышленни комитеташа Iалашду юртбоахама продукци яхарен нийреи ерригсоюзни фонде уж дIачутелара планаш кхоачашъелга, уж чакхъяхараи дIаоттаяь лоаттаяраи ерригача предприятеша деш дола гIулакхаш вIаши бувзам болаш хулийтилга. Цар дизза жоп лу кхачан продукташ дукхагIа яхаран областашка, краяшка, республикашка баха нах царца дикагIа Iалашдараи йолча моттигерча таронех ма могга дукхагIа пайда эцара хьалхара. Цу комитеташа шоай гIулакхаш керттерча даькъе тIадерзаде деза е проблемаш къоастаяра:

лаьтташ леладареи хьайбаш леладареи Iилманца бакъъяь системаш караерзаяра материально-технически, финансови, къахьегама ресурсех эффективно пайда эцара;

агропромышленни комплекса территориальни структура эргайоахаш тоаяра, производствана еш йола специализаци концентраци дегIайоалаяра;

колхозашка, совхозашка, агропромышленни комплекса системерча кхыча предприятешка экономически хьалаш цхьатара нийсдара;

предприятейи организацейи гIонна дола боахамаш, граждааний шоай доалахьара гIонна дола боахамаш, коллективни сомий бешамаши хаьсбешамаши кхачан комплекса бIарчча доакъош хиларах тарра дIахо дегIаккхувлара;

юрта социальни эргало яра тIадерзадаь гIулакхаш чакхдахара, колхозашкеи совхозашкеи, гIишлошъеча организацешка а бийдал чакхйоахача предприятешка а массазара къахьегама коллективаш вIашагIтохара, юкъерча звенох йолеи массови профессеш йолеи кадраш кийчъяран цар говзал лакхъяран.

Союзни республикай госагропромашеи автономни республикай, краяй, областий агропромашеи юкъарчал доаццаш жоп лу шоашта карарча Iилма-тохкама учрежденей, Iилма-производственни объединеней гIулакхаш тоадара, хьаьддача хьалашца тар а еш, агропромышленни производство дегIаяра цар еш йола влияни чIоагIъяра хьалхара, фу кхедара, шоай ханнахьа сорташ хувцаран сорташ кердадахаран, хьайбай боахама ветеринарни гIулакхаш дара хьалхара, племстанцейи искусственни осеменени еча станцейи балха, доахана фу тоадаран дикагIдола Iул керда хьалкхедаран хьалхара.

Районни агропромышленни объединеней (РАПО) уйла, агропромышленни комплекса управлене системе юххьанцара звеньяш хиларах тарра, тIаерзае еза, эггара хьалха, продукци лоаттаяра паччахьалкхено даь заказаш оттаяьча ассортиментагIа тешшаме кхоачашдара, цу деша колхозаша, совхозама, бийдал чакхйоахача, ремонташ еча, гIишлош еча, кхыча предприятешеи организацешеи эффективни гIулакхаш леладара нийсагIа дола хьалаш вIаштIехьдахара.

Доал деча метте экономически рычагех пайда эцара, къахьегамах бухсоццаш хьахуларашцара берригача болх берий материальни безам дикка совбаккхара, коллективни подряди хозрасчети ерригача производственни звеньяшка шерра юкъекхахьара, финансировании кредитовании тоалра ларда тIа къахьегача коллективай боахама инициатива ма могга дегIаккхувла езаш я районни агропромышленни объединенеш.

Районни агропромышленни объединеней кулгалхошеи специалистащеи къаьстта йоакхо е еза бIарчча цаI йолча инженерни служба болх вIаштIехьбаккхара, колхозаш, совхозаш, кхыйола предприятеш материально-технически ресурсашца Iалашъяра, продукци кийчъелгеи дIахецилгеи вIаштIехьдаккхара, бийдал чакхъяхарен продукци дIаоттаяь лоаттаярен база колхозашкеи совхозашкеи дегIайоалаяра, агрохимически, производственно-технически, транспортни гIулакхаш дIахо эргадоахаш тоадара, капитальни гIирсаш хьалдара дешаш шоай ханнахьа къестадара.

Районни агропромышленни объединеней лоархIамегIара декхар да хьаьча производственни потенциалах эффективно пайда эцар, бераш доккхагIа тергдолаш лаьтта тоадар, юртбоахама культурай хьувкъам дукхагIа бахари доахана продуктивность лакхъяри, къахьегама овсарле лакхъелга Iалашдар, продукце единица яккхарга дIадодар кIезигдар, производствага дIаухийта средствашн юхаметтаувттаелга сихдари цун рентабельность лакхъяри.

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон уйла тIаерзаьй лоадам боаца йоакхон администрировани елга, боахама кулгалхоштеи специалистащтеи хьалхара доал де гIертилга хилийта мегаргдоаца гIулакхаш хилара. Партийни комитетий, советски органий, агропромышленни комплексана доал деча ерригача звеньяй теркама юкъметте хила еза колхозий, совхозий, кхыча предприятей кулгалхой кадраш даим цаIаш хилийтара, творчески гIулакхаш леладара аьттув бола хьалаш царна вIаштIехьдахара, тIадиллача гIулакха хьалхара чIоагIгIа бехктокхам хетаргбола уйла дег чу йоссаяра еш йола йоакхо.

СССР Госагропром лоархIаш йола мехка агропромышленни комплекс бIарчча цаI санна вIашагIйоллаш я. СССР Госагропромо, дакъа лоацаш СССР Госплан а йолаш, оттаду союзни республикай агропромышленни комплексаш дегIайоалаелга, доагI-доагIаш дола хьокхамаш кийчду союзни республикашта, мехка агропромышленни комплекса системана чуйоагIача СССР-а министерствашти ведомствашти, хIаьта ниттa юкъарчал доаццаш шийна кара йолча объединенешта, организацешта, предприятешта, царна хиланза яргйоаца ресурсаш хьежаю.

СССР Министрий Совето могаяь агропромышленни комплекс дегIайоалаяра контрольни цифраш оттаяьча порядкага хьежжа отраслешта ца енъаш бIарччача цхьан мугIарца дIакхоачаю союзни республикай Министрий Советашкеи йоагI-йоагIача СССР министерствашкеи ведомствашкеи, союзни доал тIадолча предприятештеи лаьрхIа.

Цунга хьежжа союзни республикай Министрий Советаша белгалъю контрольни цифраш бIарччача цхьан мугIарца областашка, краяшка, автономни республикашка, районашка дIакхоачаяра порядок.

Контрольни цифрай ларда тIа экономически социальни дегIаахара планаш лохера кийчъеш я — колхозашка, совхозашка, кхыча предприятешкеи организацешкеи.

Союзни республикай, хIаьта ниттa СССР министерствайн ведомствайн предложеней ларда тIа СССР Госагропромо увттаю СССР агропромышленни комплекса системагIа экономически социальни дегIаахара шереи пхе шереи планий проекташ, оттаяьча ханашка дIачутел уж СССР Госпланага.

СССР Госагропромо материально-технически ресурсашта шийна хьожаяь фондаш дIаекъ союзни республикашта, СССР министерствашти ведомствашти (союзни доал тIадолча предприятешти организацешти лаьрхIа), царех пайда эцилга вIаштIехьдоаккх.

ГIойленагIа лаьрхIад агропромышленни комплексана чуйоагIача ерригача объединенешта, предприятешта, организацешта еш йола финансировании кредитовании СССР Госбанке хилийтар. СССР Стройбанко бутт ха ялале СССР Госбанкага дIалойла йоагIIаш йола болхлой численности, алапе фонди, уж лелабара хьа мел хийца ахчеи.

Агропромышленни комплекса доакъошта планировани, финансировани, материально-технически Iалашо яра порядок хувцарца дувзаденна СССР Госплана, СССР Госснаба, ГКНТ, СССР финансай Министерствана, СССР Госбанка, къахьегамаи социальни дешаштеи йолча СССР Паччахьалкхен комитета, маьхашта йолча СССР Паччахьалкхен комитета, СССР ЦСУ-на тIадиллад аппарата структура, агропромышленни производства болх Iалашбара бIарчча цаIаш йола подразделенеш хьаелга а оттадаь, эргайоаккхилга.

Агропромышленни комплексе капитальни гIирсаш хьалделга тоадар, хьаьча стройиндустре базах эффективно пайда эцар, гIишлошъечара цхьан тайпара шолха звеньяш дIаяхар духьа союзни республикай компартей ЦК-аштеи Министрий Советаштеи, парте крайкомашта, обкомашта, автономни республикай Министрий Советашта, крайисполкомаштеи облисполкомаштеи могадаьд хаьдда хьалаш теркал а деш, районашка, областашка, краяшка, республикашка межколхозстрояи юрташка гIирсаш деча министерствайн ларда тIа кооперативно-паччахьалкхен е паччахьалкхен-кооперативни объединенеш хьаярах долча дешага хьожилга.

Агропромышленни комплекса управлене центральни, краевой, областной, районни органий специалисташта юкъе банза баргбоаца болх бе беза союзни республикай компартей ЦК-аша, парте крайкомаша, обкомаша, кхыча партийни комитеташа уж хьахаржари квалифицированни кадращца колхозаш, совхозаш, предприятеш чIоагIъе дIахьожабари духьа.

Соцам тIа оттадаьд баха кхычахьа дIаболхаш хилча кердача балха моттигера цкъара пособи даларах лаьца № 438 а йолаш 1982 ш. 24 мае арабаьннача КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи соцама 3 пункте латта льготаш колхозашка, совхозашка паччахьалкхени боахамий юкъарчен кхыча юртбоахамен бийдал чакхйоахачеи предприятешка а юрташка гIишлошъеча организацешка а цу предприятей кулгалхойи специалисташи болаш а производства юкъерча подразделеней кулгалхой болаш а балха бахача наха а йоагIаш хилар.

* * *

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советои хьаккхайкадаьд агропромышленни комплекса колхозий, совхозий, ерригача предприятейн организацейн къахьегама коллективаша цун доакъошка хьаьча экономически потенциалах, хьежаеча материально-технически ресурсех эффективнегIа пайда эцара Iилманеи техникаеи карагIдаьннараш предприятешкеи организацешкеи сихха юкъекхахьара лерттIа гIулакхаш чакхдоахаргдолгах, советски наьха хьал-таро дIахо лакхъяра оттадаь декхараш кхоачашдеча юкъе онда дакъа лоацаргдолгах шоаш дог тийша хилар.

КПСС XXVII СЪЕЗДА—ХЬИНАРЕЧА КЪАХЬЕГАМА 27 ДЕКАДАI

ЛаьрхIар кхоачашду

Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе дукххача установкай коллективаша тIеххкхоачашду пятилетка тIеххьарча шера тIаийца социалистически декхараш. Царех я, масала, В. И. Лимана кулгалдеча № 43-1 йолча установка коллектив. Пятилетка план а укх шера задани а кхоачашъяьй цо. ПланагIа лаьрхIачул совгIа установка технологаша арахецаргья итташ эзараш сомий маьха продукци.

Иштта дика къахьегаш хьабоагIа П. Сердлов керте леттача ЛЧ-35 яхача установка технологаш а. ТIайоагIача пятилетка чотагIа цар арахийцай эзараш тоннаш продукци. ХIаьта Л. Красновас кулгалдеча № 21-1 йолча газофракционирующи установка коллективо укх шера план кхоачашъяраа репорт деннад 13 ноябре.

Цу кхаь а установка технологаша арахеце продукци дикеи тIехдикеи мара яц.

* * *

Пятилетка тIеххьарча шера цхьаккха бутт дIебахийтабац «Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахоша шоаш тIаийца декхараш дикка тIеххкхоачаш ца даш. Цудухьа ер шу доладелча денз цар планал совгIа даьккхад 2600 тонн мехкдаьтта, заданел совгIа маькала яьккхай 311 эзар сом мах бола товарни продукци. Къахьегама овсарле планал совгIа цхьа процент лакхъяра парте енна задани кхаззе совгIа тIеххкхоачашъяьй цар.

Пхе шера задани хIанзлехьа кхоачашъяьрех я Б. Ахриев, Я. Белхароев, В. Мамцов керте латтача промыслай коллективаш.

Деша дай бац

Укх шера тIехьаюсаш хьайоагIа А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллектив. Арахецача продукцега дIадодар доагIачул дукха дукхагIа да. Оттаьча нормал совгIа йоаю бийдал, мехкдаьтта продукташ, электроэнерги, кхыйола материалаш. Шера шин дийнахьа кхоьча материалий чотагIа къахьегаргда аьина тIаийца декхараш а каьхата тIа дисад.

Предприятерча ерригача цехех цхьоалагIча цеха коллектив мара яц цига паччахьалкхен план кхоачашъеш. Донкха декхар тIадисад М. Аушев, В. Николенко, А. Чериев керте латтача технологически цехий коллективаща. Цар а дуккхача кхыча а установкай технологаша шоай таронех бизза пайда ца эцар бахьан долаш шийна хьалхашка латтача декхарех лоархIаяц предприяти.

* * *

Мехкарча коммунистий форума сийна тIаийца декхараш кхоачашдеш яц Грозненски аьшкабетона конструкцей завод а. Нормативно-цIена продукци арахецара итт бетта план 97,2 процент мара кхоачаш а ца еш, йоагIачул кIезигагIа арахийцай 79 эзар сома маьха продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра задани а кхоачашъяьяц.

Къаьстта во болх беш я цхьоалагIча аьшкабетона цеха коллектив.

● ПАРТИЙНИ ВАХАР: ОТЧЕТНО-ХОРЖАМИЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕШКА

ДЕША ТIЕХЬА — ГIУЛАКХ

Укх денношка цхьа дика кхаъ кхаьчар химически реагентий Карабулакски заводе. Предприяте арахеца кхо реагент кхы а дикалга диллача эггара лакхагIча категорех хилар бакъдаьд паччахьалкхен комиссе. Завода коллектив, КПСС XXVII съезда сийна тIайпца ший декхараш кхоачаш а деш, хIанзле проектни мощностех тIех а яьнна, реагенташ дIахо дукхагIа хьаеш я. Укхаза арахецаш йола 82 процент гаргга продукци тахан дикала Знак тIалатташ я. Карабулакски химикий толам дика хьокхам ба Сунженски района ерригача къахьегама коллектива балха. Дуккхача предприятешка планал совгIа йоах продукци.

Царех а карагIдийннача кхыча хIамаех а дийцар 23 ноябре хиннача Сунженски районни партийни конференце. Докладчика — КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара Б. К. Чагаевеи пренешка къамаьлаш даьча делегаташеи ма дарра дийцар парте XXVI съездеи КПСС ЦК октябрьски (1985 ш.) Пленумеи решенеш мишта кхоачашъю.

Парте чуреи арахьарек политика дег тIара мога а еш, цар белгалдоахар, района коллективашка къахьегама хьинар чIоагIа айденна а кхы а эффективнегIа болх бе лаьрхIа хилар.

ТIеххсачашъеш я промышленни продукци арахецара планаши декхараши, лакхлу къахьегама овсарле. Пятилетка хьалхарча шин шераца нийсбича ялх центнер лакхбеннаб хIара гектара тIара боаккха хьувнъам, дикка дукхагIа доах дулх, шура. БелгалдаккхагIа доагIа, лаьтташ дукхагIа дIадереи доахан совдахареи чотах а ца доаккхаш, интенсивни балха чотах из вIаштIехьдалга. ТIехь - тIехьа дукхагIа лакхлу лаьтта леладара культура, алсамдаьннад хий дехкача лаьтташа юха хьалур, тоаденнад дIадув фу. Лаьтташ леладечеи хьайбаш леладечеи шерра юкъенхухь бригадни подряд санна йола къахьегам вIаштIехьбаккхара прогрессивни форма.

Районе из дика гIулакх дIадоладаьча хьажкIаш лелаеча Н. Демоновеи А. Эльжиевеи звеноша укх шера хIара гектара тIара фуна лаьрхIа хьажкIаш 100 центнер совгIа яьхай томар тIехьа. ХIаьта С. Умаева тракторни бригадо хий ца дехкача лаьттай хIара гектара тIара 27 центнер ка бола ялат гулдаьд.

Цу дерригача хIамаша тешал ду, районе ши эзар гаргга болча коммунисташта къахьегамхой шоашта тIехьа дIакхувла ховш хилара.

Цхьабакъда, даьхача толамий конференце мах бора таххарцеи самокритика ярцеи. Белгалдоахар, ширъяьннача уйлаех хIанз а мукъабовлаизеи цхьаккха дича а керда дIадехарашка хьежжа болх эргабаккха безам боацаши бола боахамий кулгалхой районе кIезига ца хилар. Царех дуккхачар шоашта тIадиллача гIулакха хьалхара бехктокхам боабу цкъаза. Цудухьа тахан партийни комитеташта хьалхашка къаьстта ира отт хIара участке дисциплинеи организованности чIоагIъярах дола дош. Докладчика а къамаьлаш даьча делегаташа а бакъдора, района предприятешкареи боахамашкареи гIулакхаш КПСС ЦК октябрьски Пленумои КПСС Устава проектои яххача тайпара массаза а ца хилар.

Укх тайпара факт йоалайир: район бIарчча хьаийцача промышленнии юртбоахамеи продукци яккхара темп дикка лакхъеннай. Пятилетка планаш а кхоачашъяьй районо. КарагIдийннараш во доацаш да аьнна хетало. Цхьабакъда, бIарччача толама тIехьашкара хьаделлалу кIезига тоам беш дола сурт — дуккхача предприятешеи боахамашеи шоай таронашка хьежжа бац болх, пятилетка заданеш кхоачашъяьяц е производства объем лакхъяра темпашка диллача а, е къахьегама овсарле лакхъярга диллача а. Масала, рудни йоацача Карабулакски заводо республика гIишлонхошта дIаеннаяц 315 эзар тонн бийдал. Предприяте лоха я производственни технологически дисциплина, приписказ еш, очковтирательство лелаеш моттигаш я. Кхы дикагIа дац гIулакхаш «Сунжанефть» НГДУ, Сунженски даьтта доаккхача заводе, Серноводски минеральни хий доаккхача заводе, «Заветы Ильича», Орджоникидзе цIерагIча, «Путь к коммунизму» яхача колхозашка.

Цига шортта де хIамаш да партийни организацешта. Доккхий кхоачамаш дукха дуз пайда ца эцаш «тIехьабусараш боацаш бе болх!» яха ростовчаний почин укхаза хIанз а дегIаянза хиларах. Социалистически яхьа моральнии материальнии стимулаш хIанз укх сахьате массанахьа а яц планови заданеш тешшаме кхоачашъяра, дисциплина лелаяра гIо деш.

— Жоп лирагIа хьадеха деза, — аьлар «Путь к коммунизму» яхача колхоза № 3 йолча МТФ партгрупорг йолча Э. Акиевас, — хьалхалаттарий букътIехьашка а лечкъа багIа Iемачеи шоай балхах хьахиннарий критически мах бе ца ховчеи коммунисташкара-кулгалхошкара.

На боахам дукха ха йоацаш а тIехьа районе меттел, республике а дикагIчарех бар. Шерагара шерага тIехьашкахьа аха яьлар коллектив, тIаккха, юххера а, тIехьаюсарашта юкъе нийсъелар. Оратора хетачох, дукхагIча даькъе ишта нийслу из хIаране, къаьстта а ерригача звеньяй кулгалхой, персональни бехктокхама бе боаггIача тайпара лоархIам ца бар бахьан долаш.

Конференце делегаташа мехлесхоза цеховой парторганизаце секретара заместителя О. Климатова, района прокурора Ю. Турыгина, Карабулакски рудни йоацача материалий завода транспортировщицас Л. Безбородковас, РАПО совета председатела В. Поповас а кхычар а иштта белгалдоахар шоаш къамаьлаш деча хана, цхьацца болча кулгалхоша декхараш тIа а нийце, цу сахьате уж дицдеш хилар. Цумочар даьр мег: декхараш кхоачаш ца дича, цхьа бахьан човха мара бац. План юкъагIъюте — Iолохъю. ХIаьта партийни организацеш, оалаш ма дарра, пIелгашта юкъегIолла хьеж цу хIамашка. Иштта практике чIоагIлу бехктокхам ца хеташ йола, иждивенчески уйла.

Хьаэцаргъя вай Орджоникидзе цIерагIа колхоз. Шерагара шерага паччахьалкхено дукха ахча дIаухийт цу боахамга. Укх тIеххьарча итт шера дизза боккхагIа хиннаб цун низ, хIаьта цо хьалу продукци, башаш латта лаймажарг санна, шерагара шерага кIезиглу. Iалаьмате чIоагIа лакхлу из яккхарга дIадодар. Цу тайппара, банна пхи миллион совгIа сом декхарийла яхай колхоз. Декхар ца хьаьрчача доалий, нагахьа санна цхьа килограмм дулх даккхарга укхаза 14 сом доахийташ хилча, шура яккхарга додар планагIа лаьрхIачул шозза дукхагIа хилча? Газагара йоаккхачул кIезигагIа йоаких из укхаза Iаттагара. Колхозе ер ма дий аьнна деш хIама дац къахьегама ресурсех рационально пайда эцара. Бахача нахах тоьал доккха дакъа «шабашка» яккха республикера кхычахьа дIаух, цу даькъе эскаре баха ха йолаш бола дукхха нагий нах а. Цу цхьан ханна механизатораш ца тоъар бахьан долаш юртбоахама техника дукха латт болх ца беш. ХIаьта массехк шера ше кулгалдеш боахам цу хьал тIа оттабаь вола коммунист А. Оздоев цхьа бахьан бехк мара ца боаккхаш вут, бехктокхам боацаши доал ца деш хиларах партийни Iаьдалагiа цунгара доаггIар хьадеха деза метте. Кхы а дикагIа хургдар миллионаш сомий маьха зе дар бахьан долаш уголовни порядкагIа цунгара жоп дехаре.

Делегаташа чIоагIа уйла тIайохийташ анализ йир транспорт, бувзам, быта служба, торговли дегIайоалаяра, материальнии Iаламеи ресурсаш хьурмат деш лелаяра проблемай.

Конференце чIоагIа теркам тIабахийтар организационно-партийни болх, цун стили методаши эргайоахаш тоаяра. Деш дола къамаьл, эггара хьалха, кадраш хьахоржилгеи балхаш тIа дIанийсъелгеи дIахо тоадара, тIайица решенеш кхоачаш мишта ю дикагIа хьажара хьанъехьа дар. Отчет еча юкъагIа райкома бюроси секретариатои лоархIамеча проблемаех лаьца дуккха дика соцамаш тIанийцад, цхьабакъда, кхоачашдеш чакхдаьха дерригаш а дац уж. Белгалдоахар, райкомо юххьанцарча партийни организацей хIара деннара вахар кхоачам болаш теркал ца делга, царех кот-гIортолга ца елга. Тоъал йоакхо яц коллективашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдеча метте цар доккхагIа дакъа лацара.

— Района отраслеви отдела болхлой тхо долча а баьхка, саготагIа долча дешашта парткома членашца дагабаьнна моттиг дагаягIац сона, — аьлар «Сунжанефть» НГДУ парткома секретара Н. Цыбулина.

КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленумои КПСС Нохч - ГIалгIай обкома IX пленумои дIадийхараш теркал а деш бийцар конференце идеологически болх.

Района къахьегамхой вахаре хинна дика хувцамаш шоаш дувцаш, конференце делегаташа, цеховой парторганизаце секретара «Серноводский» совхоза бригадира У. Эльсанова, райисполкома председатела В. Целовальникова, санаторно-хьун школа директора А. Чаниева, къамаьлаш даьча кхычар белгалдоахар, уж толамаш, нагахьа санна организационни, боахама, идеологически болх ерригача участкашка цхьана бувзаш лелабаьбаларе, нагахьа санна хIара кулгалхочо, хIара коммунисто массаза а доллача хIаманна а дешага хьежжа гIулакх а долаш лелабара шоашкара масал гойташ хиннадаларе, дукхха а доккхагIа хинна хургдолга. Докладчика а конференце делегаташа а керттера уйла тIаерзайир хIанз а долаш долча кхоачамбацарашта, ирей шоаш шоашта критика еши анализ йора наха кхетам баларa даькъе теркал ца деш дисарийи карара дувлийтарийи. Цига дийцар, атеистически, интернациональни, тIема - патриотически болх тIагIертта ца беш хиларах. Цо лохъю цун эффективность. Из бахьан долаш шоай гIулакхаш хьаьрагIа леладельннай Галашке, Красноoктябрьское, Серноводское яхараш санна йолча юрташкара законагIа йоацаш лела дин тоабаш. Цунца мара кхетаде йиш йолаш дац, укх шера май бетта Серноводске № 2 йолча юкъерча школа 8 классерча дешархоша эрсий кашмаштикара чурташ дохадар. ХIаьта из хIама къайладахьа гIийртав школа директор хинна З. Ахметов. Цига хиннача хIамах принципиальни дош аьннадац школа партийни организаце а.

Цудухьа лоархIаме да, наха кхетам бала оттабаьрашкара партийни гIулакх чIоагIагIа хьадехар: нагахьа санна из вале а кхы вале а волча болхлочо, нийса лозунгаш хьа а кхайнадеш, ше уж кхоачаш ца деш хуле, тIаккха цо гIулакха зе ду.

Шерра соцам тIанийцар конференце. Цу тIа оттадаьд балха ерригача участкашка дисциплинеи организованности хадданза лакхъелга. Экономиканеи культуранеи деш дола кулгал дIахо эргадоахаш тоаделга, наьха хьинар айдара даькъера юххьанцарча парторганизацей лоархIам чIоагIбелга.

Сунженски районни партийни конференце балха юкъе дакъа лаьцар КПСС ЦК инспектора В. И. Зоркальцева а КПСС Нохч - ГIалгIай обкома бюро члена, НГIАССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместителя С. Н. Кожуховске а.

Районни комитета организационни пленуме КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретаралла хержар **Б. К. Чагаев**, шоллагIча секретаралла — **В. П. Кардаильский**, секретаралла **И. А. Албакова**.

Г. ОСМАНОВ.

ЛОСТАМ — ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕСС

Индустриальни Грозне дог да Заводской район. Укхаза я мехкдаьтта чакхдоаха, химически заводаш. Iилма-тохкама а проектни а институташ, гIишлон материалаш арахеца предприятеш, гIишлон организацеш. XXXVII-ча партийни конференцена белггаларча толамашца накъабаьхкаб района къахьегамхой. Из хулача дийнахьа, 23 ноябре, цхьайтталагIча пятилетка заданеш кхоачашъярах рапорт деннад 16 производственни коллективо, йиъ цехо, 250 совгIача бригадо, 13 эзар гаргача болхлочо.

Заводской района предприятеша укх пятилетка планал совгIа маьхала яьккхай 11.7 миллион сома маьха промышленни продукци, хIаьта отчет луча юкъа — 5 миллион сома маьха яр.

Район социально-экономически дегIакхувлара план кхоачаш а еш, цIенхаштта теркам тIаахийтаб нах чубаха цIенош хьалдара. Масала, укх пятилетка шерашка хьалдаьдаьхад 120 эзар квадратни метр цIенош. Планал совгIа наха дIаеннай 233 квартира.

Отчетни доклад яьча КПСС Заводской райкома хьалхарча секретара Д. К. Тарасова белгал ма даккхара, уж толамаш даха вIаштIехьдаьннад планови заданеш а социалистически декхараш а кхоачашдара коллективаш оарцагIъяхарах, парте XXVII съезда даха ма доаггIара накъадахара социалистически яхь шерагIа йоаржаярах.

Заводской районерча промышленни предприятеша, гIишлон организацеша, Iилман институташа лерттIа болх барах дуккхача даькъе тийша да республика экономически потенциал дегIаухилга. Долче, парте райкомо хадданза теркo е езаш дола дешаш хиннад коммунистий авангардни лоархIам лакхбара юххьанцарча партийни организацешта лостам телилга, тIанийъ решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабелга, кадрашца бу болх тоабелга, дисциплина чIоагIъелга а нахагара доаггIар хьадехилга а. Интенсификаци яра, Iилма-технически прогресс сихъяра, хIаман кхомбара, продукци дикагIа хилийтара ларда тIа производства эффективность лакхъелга.

Цу керттерча декхарех мишта лоархIаяьй районни партийни организаци? Парте райкомо, цун отделаша, юххьанцарча партийни организацеша, белгалдоахар конференце, цу дешай йоакхо яьяле а. мехкдаьтта чакхдоахача заводашта реконструкци еча, бийдалах, йIовхала а энергетически а ресурсех кхомбеш пайда эцача, технологически а къахьегама а дисциплина айеча, наьха къахьегам вIаштIехьбоаккхача, Iилманеи техниканеи карагIдаьннар производствана юкъедоаладеча, сага фактора лоархIам айбеча доккхий кхоачамбоацараш дувлийт.

Укх пятилетка шерашка бIаьш миллионаш сома маьха продукци арахийцаяц «Грознефтеоргсинтез» объединене, биохимически а Грозненски радиотехнически а заводаша, аьшкабетонни конструкцей Грозненски заводо, кхычар. Масала, духхьал отчетни юкъа района промышленносто потребителашка дIакхачийтаяц 61 миллион сома маьха продукци.

ВIалла ла йиш йоацаш хIама да фондоотдача, оборудованех пайда эцара коэффициент тIа-тIа лохлуш, паччахьалкхен дикала Знак латта продукци тIа ца кхеташ хилар.

Дукха да цу хIамай бахьанаш, царна юкъе объективни дараш а долаш. Бакъда, кIезига дац партийни организацешта, предприятей кулгалхошта, специалисташта болх вIаштIехьбаккха ца харах, таронех лерттIа пайда ца эцарах нийслураш. Цигга ший дош ала декхарийла яр парте райком а цун бюро а. Дукха моттигаш нийслу цо из ца деш.

— ТIеххьарча шерашка дика болх бечарех лоархIаш яр тха коллектив, — аьлар радиотехнически завода монтажницас Н. Булатовас. Массаза а гIулакхаш иштта хургда моттар гонахьарчарна, цу даькъе парте райкома а .Наха хоатташ йоаца продукци даггара арахецаш яр завод. ХIаьта цунна реконструкци яра, радиоприемникаш дикагIа а хозагIа а хилийтара бала болаш бацар предприяте кулгалхой, партийни бюро. Юххера а цох фу хилар дика хов. Балхара дIаваьккхар директор, бехктокхаме эзар партбюро секретарь. ХIаьта завод, хьалхагIа а санна, халача хьала тIа я. Цу тIа дIатIакхоачаргдацар гIулакх парте районни комитет тха коллектива балхага ханнахьа хьежаьларе, харцахьча наькъа тIа ваьннача кулгалхочунгара доаггIар хьадийхадаларе. Дукха ахча денна керда оборудованиулл дIа ца оттаеш, ши миллион сома маьха наха эша товараш дисад ара ца хецаш, бесаш дола телевизораш хьаеча мехкарча заводашта тийша болх баьб оаха, царна яхьийта еза оатхалаш дIа ца йохьийташ.

Района партийни организаце керттера теркам тIабахийта беза гIулакх да мехкдаьтта чакхдоахача заводашта реконструкци елга а керда мощиосташ хьаелга а, мехкдаьттах мел йоалла пайдане хIама дукхагIа хьайоаккхилга. Мишта дел уж балхаш? Лоацца аьлча, эсала лел. Партконференце къамаьл даьча СССР мехкдаьтта чакхдоахачей мехкдаьтта химически промышленноста министра заместителя Ю. М. Сивакова, «Грознефтехимремстрой» треста монтажникий бригадира нов. Христофариде, Кавказски производственно - распределительни управлене начальника З. Магомадова, № 7 йолча треста ГМУС слесарий-монтажникий, бригадира Д. Бабоченкос, кхычар а белгал ма даккхара, гIишлонхой а проектни а организацей бехкагIа пайда ца эцаш дус реконструкци яра хьахийца дукхагIа дола ахча. Масала, укх тIеххьарча шин шера хьожадаьчох кхоалагIа дакъа а цу гIулакхага дIадахийтадац.

Из бахьан долаш паччахьалкхенна Iалаьмате донкха зе хул. Цкъа-дале, мехкдаьттах хьа ца къоастаеш дукха хIамаш юс, шозлагIадале, реконструкци ярга долачул дукхагIа рузкъа дIадода установкашта а тайп-тайпарча къаьнача оборудованена а ремонт еча. ХIаьта из юххера хувцанза яргйоацаш а хул.

Производства эффективность лакхъярга бода шоллагIа никъ ба Iилманцара бувзамаш чIоагIлар, болхлой технически творчествах ма могга дикагIа пайда эцар. Укх тайпара масал доаладир конференце. «Грознефтеоргсинтез» объединене къахьегача 1600 совгIача инженерно-технически болхлоех алхха 17 процент бараш мара бац рационализатораши изобретателаши болаш. ХIаьта цар тела ерригa рацпредложенеш а балха юкъекхахьац. Масала, ГрозНИИ Iилманхоша кийчъьяча бIаь рекомендацех де доацаш йовхковзткъе итт. Докладчико а пренешка къамаьлаш даьраша а ма аллара, из чIоагIа Iаткъ къахьегама овсарле лакхъяра, продукци дикагIа хилийтара.

Парте райкомо а юххьанцарча партийни организацеша а отчет луча юкъа лерттIа йоакхо яьяц материалий а бийдала а кхом бара, балха ханах лерттIа пайда эцара, тIадиллача гIулакха хьалхара наьха бехктокхам айбара. Масала, укх шера ийс бетта доагIачул совгIа дIадахийтад йиъ эзар тонн мехкдаьтта. Мишта нийсденнад из? Бахьан цаI мара дац — Iоухийташ из доадар. Иштта дукха йоаю мехкдаьттах хьаьхьа продукташ, Iи, электроэнерги, гIишлон материалаш, металл. ХIанз а лоха я оборудоване сменноста коэффициент, бизза болх байтац установкашка, гIишлошъеча механизаци яиза дукха балхаш да.

Къахьегама социалистически дисциплина чIоагIъяра а къахьегама коллективаех дола Закон кхоачашдара а беш бола болх цIенхаштта тоабе безаш ба. Парте райкомо, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, боахама кулгалхоша, белгалдоахар конференце, производственни а технологически а дисциплина телхаерашкара, малараш мелаграшкара, прогулаш ерашкара, брак йола продукци арахецарашкара доагIар принципиально хьадехац, яхаш. Масала, укх тIеххьарча шерашка духхьал прогулаш ярах ткъаь итт эзар сага-ди доалаьд районе. Республике эггара дукхагIа — 18 процент балхара дIабувлаш нах хувцалу укхаза. Цу дерригне халкъа боахама мел дукха зе ду лархIа хала дац.

Парте райкома, юххьанцарча партийни организацешта критика йир социалистически яхьа доаггIача тайпара кулгал ца дарах, хьалхалаттарий опыт йоаржаяра, бригадни подряд а хозрасчет а санна йола прогрессивни формаш юкъекхахьара лерттIа йоакхо ца ярах.

Производства эффективность лакхъяра, мехкдаьтта чакхдоахача заводашта реконструкци елга сихагIа чакхдаккхара, гIишлош елга тоадара динза дaргдоацар да кадрашца бу болх тоабелга, лоархIамегIча участкашка уж дIа-юха нийсъелга, тIадиллача гIулакха хьалхара бехктокхам кхетабеш а кердачоа тIакхувш а уж хилар Iалашделга. Районе кIезига бац болх кердача тайпара бе безa, яхаш хабараш а дувцаш, къаьнача Iаьдалагiа гIулакх леладу, тайп-тайпара бахьанаш а лехаш бехка кIалхарбувла гIерта, партийни а паччахьалкхен а дисциплина телхаю, Iилма-технически прогресс елга сихдара йоаггIаш йола йоакхо ца ю кулгалхой. Цу тайпарча нахагара доагIар цIенхаштта хьадеха деза парте райкомо, йоахар къамаьлаш даьраша, шоай балха стиль тоае, яхаш дехараш а ца деш. Хано дIадехарашка хьежжа хувцабала безам боацачарцара гIулакх къоастаде деза парте райкомо, кхы тIехьа а ца доахаш.

Партийни конференце делегаташа чIоагIа уйла тIаяхийта йийцар парте Программа кердача редакце а Устава де могадеча хувцамий а проекташ, мохк экономически социальни дегIабоалабара Керттерча лостамий проект. Боккха лоархIам бола парте уж политически документаш къоабал а деш, царна юкъеяхьа дуккха предложенеш тийлар цар.

Белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадахара а организаторски массово-политически болх тоабара а тIаберзабаь соцам тIанийцар конференце. Цун балха юкъе дакъа лаьцар КПСС ЦК химически промышленноста Отдела инструктора Г. П. Устенкос, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара В. И. Дмитриенкос.

Организационни пленуме КПСС Заводской райкома хьалхарча секретаралла хержар **Д. К. Тарасов**, шоллагIча секретаралла — **В. Б. Лагаев**, секретаралла — **В. С. Маслова**.

М. ХАМХОЕВ.

* * *

ДIадахача шоатта дийнахьа иштта отчетно-хоржамий партийни конференцеш чакхъяьлар Октябрьски Урус-Мартановски районашка.

Октябрьски районни партийни конференце балха юкъе дакъа лоацаш бар КПСС ЦК пропаганда Отдела инструктор В. Г. Машенцев, парте обкома бюро член, КПСС Грозненски горкома хьалхара секретарь Н. И. Семенов.

Организационни пленуме КПСС Октябрьски райкома хьалхарча секретаралла хержар **Л. П. Кизилова**, шоллагIча секретаралла — **В. Н. Чечель**, секретаралла — **А. А. Осмаев**.

Урус-Мартановски районни партийни конференце балха юкъе дакъа лоацаш вар парте обкома шоллагIа секретарь Д. Г. Завгаев.

Организационни пленуме КПСС Урус-Мартановски райкома хьалхарча секретаралла хержар **В. Т. Сагаев**, шоллагIча секретаралла — **В. И. Хасанов**, секретаралла **А. С. Бисолтанова**.

КПСС XXVII съезда накъадолхаш

Ювцаш я КПСС Программа кердача редакце, КПСС Устава де могадеча хувцамий, Керттерча лостамий проекташ

ХАЛАЧА БАЛХАШТА МЕХАНИЗАЦИ Е

1986—1990 шерашка а 2000 шерага кхаччалца йолча юкъа а СССР экономически социальни дегIайоалаяра Керттерча лостамий проекта тIа къахьегама коллективай лоархIам хадданза айболба, аьнна белгалдаьккхад. Из геттара нийса гIулакх а да. ХIана аьлча, пятилетка планаш кхоачашъелга, экономика эффективность айелга бухсоццача кхаьчача цох тийша да.

Мишта къахьийгад бригада чакхйоалаш латтача цхьайтталагIча пятилетка шерашка, фуд тхона карагIдаьннар, динза дисар? Укх шера Октябра 68 шу дузача денга тхоай низашца гIишлон-монтажни балхаш дара пхе шера задани кхоачашйир оаха. Атта баькха толам бацар из. Вакъда, хьалхашка латта декхар хIаране ма дарра кхетадеш хилча хьокхамаш а дог хьесташ хул.

Цунца цхьана тахан ца хьоахадича далац балха тIа нийслу кхоачамбоацараш а. Царех керттера дар да механизмаш лерттIа болх ца беш хилар. Цхьан дийнахьа болх бича кхаь дийнахьа ехе латт уж тха бригаде.

Оаха шин сменагIа бу болх. ХIаьта лерттIа из дIабахийтара чIоагIа эшаш я кранаш. Тхо долча шоллагIча сменагIа шаккхе кран сеца латт, цар тIа болх бе нах ца тоъар бахьан. Из иштта децаре кхы а лакхагIа хургдар хьокхамаш. Цудухьа кулгашца ду балхаш чIоагIа дукха да хIанз а бригаде.

Керттерча лостамий V раздела чуйоагIа ер абзац: «кулгашца къахьегилга чIоагIа кIезигде йиш хулийтаргйола машинаш, механизмаш, инструменташ, кхыйола продукци хьаяра Iалашде гIишлош яра процессашта комплексни механизаци яра хиланза яргйоаца машинай комплекташ, механизаце средстваш, инструмент хьаяр» яхача деша тIехьа «сихделга» IотIатохар ловра сона.

М. АЛВОГАЧИЕВ,
«Грозтрубопроводстрой» чуйоагIача СМУ-2 комплексни бригада бригадир.

КОММУНИСТА СИЙ

Парте со дIаэцача хана, школе аз болх бу кхоалагIа шу дар. Вахара а балха а опыт кIезига яр, предмет хьехара методика дика хацар. КПСС мугIарашка яьлча бехктокхам геттара айбелар. ХIара сай урок вахарца ювза, дешархой коммунистически сакхетам айбеш хилийта гIертар со. Цул совгIа, со декхарийла яр комсомольско-пионерски сектора болх дикагIа вIаштIехьбаккха. Дукхача хана дено парте мугIарашка болча коммунистий хьехамо новкъостал дора, царгара опыт, хьаькъал, сабар хьаэцар аз.

Со болх беш хиннача Инаркъерча № 12 йолча школе, парте членаш тоъаш ца хилар бахьан долаш, къаьстта парторганизаци вIашагIйолла таро яцар. Цудухьа совхоза парткомах дIатехар тхо. Юртбоахамхой собранешка дувцар дешархой къахьегам безаш хьалкхебара накъадоалар тхона.

Кастта керда нах парте хьаэцар бахьан долаш тхоай партийни организаци вIашагIъеллар саха. Цу шера тхоах хьаьхийттар школе истори хьеха хьожаваь Котиев Iумар.

— Партучете дIаотта венача хана малара хьадж хьаетталуш вар из, — аьлар тхога горкоме. — Хьожаш хилалаш цунга.

Партсобране лаьрххIа къамаьл дир цунца. Кхы цу тайпара гIалат шийгара доалийтаргдац, аьнна дош делар Iумара. Цхьабакъда, каст - каста менна волаш школе аха ваьлар. Выговораш а еттар, коммунисташа индивидуальни болх бора — пайда хилацар. Цул совгIа, партийни билет а доадир цо. Собрани а яь, Iумар партера дIаваккха аьнна соцадир оаха.

— КПСС мугIарашка вита со. ГIалат тоаде низ кхоачаргболаш а ва со, — яхаш дехар дора Котиева.

Тешанзар тхо цо дувцачох, каьхаташ КПСС Малгобекски горкоме дIачуделар. Бюро тIавийхар Iумар. ХIаьта цига водача хана а, менна волаш вахавар из. Партера дIаваьккхар Котиев.

Iумар моргаш партера дIабахар доккха зе дац. Коммунист яхача деша сий лохду цар, советски сага моральни кодекса нормаш телхаю. Цу тайпарача наха парте мугIарашка цхьа ди даьккхача а совгIа да.

Партера дIаваккхар — коммуниста е йиш йолча наказанех эггара лирагIъяр я. Цхьа масал доаладергда аз. Малгобекерча № 18 йолча школерча партийни организаце секретаралла хержар со. Цу школе физика хьехаш вар Базоркин Ахьмад. Массехк шу хьалха партера дIа а ваьккха, условно цхьа шу ха техар цунна халкъа судо. Фу бахьан долаш дар из? Ше директоралла болх беш хиннача СоагIапчарча № 19 йолча школе ахкан каникулаш йолча хана техничкашта хьаяздаь ахча хьа а ийца, шийна дитад аьнна бехк баьбар Базоркина.

Суд а текха цIавеначул тIехьагIа гучадаьлар Ахьмад бехке ца хилар. ХIанз ше болх беш хиннача Малгобекерча № 18 йолча школа партийни организаце парте юхаоттаве аьнна заявлени елар цо. Коммунисташа собрани йир. Цига къамаьл деш цар дийцар Ахьмад дика хьехархо хилар а бехк боацаш из партера дIаваккхар а.

Базоркин КПСС мугIарашка а ше хьалха хиннача балха а юхаоттавир. ЧIоагIа дика хетар наха гIулакх иштта дIадийрза. ГIалат-м доалаш хул... Из ханнахьа а нийса а тоадар Iалаьмате лоархIаме да.

Советски Союза Коммунистически парте Устава проекта тIара «Парте членаши, цар декхараши бокъонаши» яха раздел ешача хана дагадехар сона сай партийни вахарца нийсденна уж ши гIулакх. Проекта тIа да ер дешаш: «Советски законаш толхадарах парте член шолхонца бехктокхаме ва — паччахьалкхенна хьалхашкеи партена хьалхашкеи».

Из цитата кхоачалучча «халкъа хьалхашкеи» яха дешаш IотIатохар ловра сона.

Т. КАРТОЕВА,
машинаькъа отделене болхло.

Кепайоазон тIа араьннай Советски Союза Коммунистически парте Программа кердача редакце, парте Устава де могадеча хувцамий, 1986 — 1990 шерашка а 2000 шерага кхаччалца йолча юкъа а СССР экономически социальни дегIайоалаяра Керттерча лостамий проекташ. Коммунисташа а парте боацачар а Iалаьмате чIоагIа къоабалдеш тIанийцад уж лоархIаме политически документаш.

Вай машара тIехьа да

Сона, йоккха партийни стаж йолча коммуниста, къаьстта деза да уж. Iалаьмате хоза хеташ уж деша а деш, Iома а ду аз.

Сийлахь-боккхача Даймехка тIема доакъашхо се хиларах тарра, сона лов дунен тIа тIом ца хилар. 40 шу даьннад фашизм хIалак а ь, советски халкъо Котало яькха. ТIемо воI кхеваьвац, тIемо воIах ваьнкхав оал халкъо. Цудухьа сона бакъахьа хет Программа кердача редакце проекта хьалхарча даькъа тIара: «Адамленна цIаккха а хIанз санна бола унзара кхерам тIалаьттабац. ХIаьта хIанз санна хьалха сел реальни йола таронаш а хиннаяц машар лорабараи чIоагIбараи. Нагахьа санна халкъаша шоай хьинар вIашагIтохе, царна могарг а да, цар низ дIа а кхоачаргба ядерни тIема кхерам дIабаккха» яха дешаш укх редакце делча бакъахьа хет сона: **«Адамленна цIаккха а хIанз санна бола тIема унзара кхерам тIалаьттабац. ХIаьта хIанз санна хьалха сел реальни йола таронаш а хиннаяц машар лорабараи тIом юхатохараи. Нагахьа санна дерригача дунен тIарча халкъаша шоай хьинар а денал а вIашагIтохе, царна могарг а да, цар низ дIа а кхоачаргба ядерни тIема кхерам дIабаккха а вIалла тIом ца хилийта а».**

Н. СМИРНОВ,
Сийлахь - боккхача Даймехка тIема ветеран, инвалид.
г. НАЗРАНЬ.

ЛоархIаме гIулакх

Грозненски района 1 Мая цIерагIа яр йоккха колхоз я. 100 трактор, 20 комбайн, кхы тайпа дукха техника йолаш боахам ба из.

Цигарча механизатораша, шофераша дош деннад укх шера кходаьча доагорца техникага шин кIирагIа болх байта. Из атта гIулакх дац тIехьаюсарий мугIараштa юкъера колхоз хIанз мара хьаьнна йоацилга теркалдича хIаьта а.

Иштта, укх тIеххьарча кхаь-диъ шера, цхьайолча бригадашка 25—26 центнер а йоаккхаш, бIарчча колхоз хьаийцача хьажкIаш йоацаш даьккха ка бола ялат 16 центнерал дукхагIа да. Дикка дукхагIа яьхай хьайбай продукташ а. План толаме кхоачаш а еш, итт бетта паччахьалкхенга ехкай 2280 тонн шура. ДIадахача шерaца нийсйича хIанз хIара дийнахьа йоаккхар 880 килограмм дукхагIа я. Цо таро хулийт укх шера шура яккхареи йохкареи план ханал хьалха кхоачашъе.

Цул совгIа, колхозхоша агротехнически дикагIча деношка дIадийнад 3,5 эзар гектар ка бола ялат. «Сельхозтехника» а колхоза ший а техникаца хIанзле кхашка яхнай массехк эзар тонн органически удобренеш, механизатораша лерхI лоаццача юкъа эзба лаьтта аьха даккха.

Уж дерригa балхаш де атта хиннадеце а колхозхой вIаштIехьдаьннад 38 тонн доагор кходе. Къаьстта белгалбаьннаб йоккха балха опыт йола механизатораш Морозов Георгий, Сандов Абосульян, Целовальников Иван, Шуваев Анатолий, Детистов Александр, Солтамурадов Iийса, кхыбараш.

Механизаторех хIаране кхом беш лелаю шийга дIаеннар, хIама ца деча хана моторага болх байташ моттиг нийсъялийтац, шоай хан-ханнахьа технически обслуживани ю, яьсса дIа-юха ахийтац, лакха квалификаци йолаш хиларах лерттIа болх бергболаш оатхала, агрегата регулировка е аьттув боал. Цу дерригне вIаштIехьдоалийт доагора-смазочни материалий дикка кхом а беш кхашкара балхаш шоай ханнахьеи дикеи чакхдаха.

Коллективни подрядах къахьегаш йолча бригадашка эффект лакхагIа йолаш лелаю техника. Цига цIенхаштта къовсам лоаттабу доагора-смазочни материалаши запчасташи кхо а еш, продукци йоаккхача дIадодар дикка лохдара.

Иштта, Целовальников Ивана кулгалдеча подрядагIа болх беш йолча звенос хий дехкаш йолча хIара гектара тIара 300 центнер единица доакъар даьккхад. ХIаьта колхозе гIолла дIадахачунца нийсдича из доаккхаш дIадахар цкъан ахаззеи кIезигагIа да. ДIабахийта къахьегами доагадаь доагорди дукхха кIезигагIа а долаш, хIара гектара тIара 25 центнер ялат даьккхад цу хьисапе болх беш йолча Г. Морозова кулгалдеча бригадо а.

ХIара шу массаза дала тIаетталуш латт керда техника. Из иштта дале а хьалъеш яц царна технически гIулакх дара хиланза яргйоаца база.

1127 етт ба колхозе Iангара боаккхаш. Доахан латта кхаь фермера корпусаш хьалхе а лаьрххIа йIоахъяьй. Цу гIулакхо а аьттув боалийт доагор а электроэнерги а кхое.

Лоацца аьлча, 1 Мая цIерагIча колхоза къахьегамхоша шоай низ дIакхоачар ду энергетически ресурсай кхом а беш, паччахьалкхенга юрта боахама продукташ йохкара планаш толаме кхоачашъяра, дикача совгIаташца КПСС XXVII съезда накъабахара.

1986 — 1990 шерашка а 2000 шерага кхаччалца йолча юкъа а СССР экономически социальни дегIайоалаяра Керттерча лостамий проекта VI разделе белгалдаьккхад «Машинно-тракторни парка технически гIулакх делгеи цох пайда эцилгеи нонагIо тоаде, колхозий а совхозий а ремонтни база чIоагIъе. Юртбоахама потребителаш электричестваца тешаме Iалашбелга тоаде». Цу тIа ер дешаш тIатехача бакъахьа хет сона: **уж мероприятеш тешшаме чакхъяхар агропромышленни комплекса керттера декхар да.**

Х. ДАЧАЕВ,
КПСС Грозненски райкома инструктор.

Вай лоалахой болча

ЛОАМИИ ДОВКЪАШКА

Ткъаь итт шу даьннад Ибрагимов Муртазале Ахвахски районе М. Атаева цІерагІча колхозе болх бу. Цу юкъа юртбоахаме эшаш йола дукха говзалаш Іомаяьй цо. Цхьабакъда, къаьстта цун дега тоам беш, цо къоабалъеш я жаІун професси.

ЗІамига вацар Муртазали цун эгара бочагІйола уйла кхоачашхиннача хана. Шу даланза долча кой Іул хьалха а даьккха, лоамашка вахар из. БІаьстий дар из. Лоаман босенашка дажаш лелача кошка хьежаш дукха ха йоаккхар цо. Дунен чу мел долча хІамал хозагІа хетар лоаман низ бола Іалам.

Дукха ха ялале Іоахарий тІехьа долча жа Іул хьанийцар Ибрагимова. Халонаш тІакхийтар, Іай Іоахарий шелалах лораде дезар, гаьнара хьатІакхахьа дезача доакъаро дукха низ дІабоаккхар.

Соахка лоамашка шийла яр. Дукха жа цамогаш хулар, бус а дийнахьа а желашкара аравалацар Муртазали. БІаьстан юххе жа дахка доладелар. Іобаь Іаьхар кетара юкъе а белле, ше вахача цІагІа чухьора цо. Цудухьа 100 жийна тІехьа 83 Іаьхар бисар, хІара устагІо 2,3 килограмм тха делар. Лоамашка жа доажадеш болча наха хов из толам болга.

ХІанз гуйрен тІеххьара бутт ба. Тархомеэр яхача моттиге да Ибрагимова Іул. Гаьна доацача лоамий бовхьашка лоа улл, шийла мух хьахьекх цигахьара. Чукхийттача моттигашка дохк доалл. Лоаман чхара тІа а ваьнна жега дІахьежаш латт Муртазали. Баьдлуш латтача сигала хьаллоталу седкъий санна цхьаннена тІехьа вож доагІаш духьалъух цунна деррига вахара шераш. ХІаьта хьинарс къахьегаш волча сага вахаре дагадоха дукха да.

«Дагестанская правда».

БОЛГАРЕРА ДЕЛЕГАЦИ

ДоттагІлен цІагІа болх бе йолаеннай халкъа университет. Дукха ха йоаццаш укхаза хьоашалгІа ена хилар Болгарера делегаци. Бокхача безамца тІаийцар общественносто вежаращха йолча республика партийни, боахама, культура, искусства болхлой.

Интернациональни, патриотически кхетам балара болх кхы а дикагІа чакхбаккхар духьа хьинар кхо ца деш къахьег ДоттагІлен цІагІа вІашагІъеллача совето. Укх деношка укхаза хилар КИД-а кулгалхошта хетаяь йола йоккха методически семинар. Семинаре дакъа лаьцар культура, искусства, комсомола болхлоша.

Цул тІехьагІа ДоттагІлен цІагІа Орджоникидзе деша багІача тайп - тайпарча къамех болча студентий вІашагІкхетар хилар.

«Социалистическая Осетия».

ДИЦЛУРГДОАЦА ВІАШАГІКХЕТАР

Хоза кийчъеннаяр «Родина» яха кинотеатр. Дог айденна, гІозбаьнна бар зал йизза гулбенна нах. Нальчанаш болча хьоашалгІа венав Ленински а Государственни а премей лауреат, СССР халкъа артист, кинорежиссер Ростоцкий Станислав Иосифович. Цо даьха «Пенькове дар гІулакх», «Іуйренаш сацорта я укхаза», «Оршотденга кхаччалца дахаргда вай», «Вай ханара турпал», «КІай Бим Іаьржа Лерг» яха фильмаш дезаденнад вай мехка а доазол араьхьа а.

Режиссераца цхьана Нальчике баьхкабар «ТІош тІа а тІайоал гаьнаш» яха фильм оттадеш дакъа лаьца Я. Каллер, А. Колосов, С. Смирнов, А. Тарасов, С. Серебренников, Н. Карпов, А. Малышев.

Зале ба партийни, советски болхлой, тІема а къахьегама а ветеранаш, предприятей коллективай викалаш, дешархой, студенташ.

С. И. Ростоцке дийцар республике бахача нахаца ший хиннача вІашагІкхетарех, Чегемски чІоже ше даьккхача «Вай ханара турпал» яхача фильмах, ший кхоллама наькъах.

Цул тІехьагІа «ТІош тІа а тІайоал гаьнаш» яхача ши сери йолча кинофильмага хьежар гулбеннараш.

«Кабардино - Балкарская правда».

ДУВЛА ТХА ЗАВОДЕ

МаІача наха нийса болх бе, деша, салаІа бокъо еннай Сийлахь - боккхача Октябро кхалнаха а. Паччахьа хава царна гІанахьа а дагадоха йиш йолаш хІама хиннадац из. ХІаьта тахан са нешаш го йиш я институтски кафедре а фабрике а, Іилман лабораторе а заводе а, ферме а школе а, партийни балха тІа а наха дарба деча учреждене а.

Атта хиннадац са вахар. 1957 шера денз цІенда а воацаш, кхо воІ кхоабаш хьаенай. Уллув болх беча новкъосташа, советски Іаьдало даим а гІо даьд са дезала. Цудухьа къонгаш хІама ца эшаш хьалкхебаьб. ХІанз уж музыканташ а болаш Соче болх беш ба.

Укх тІеххьарча массехк шера Грознерча А. Шерипова цІерагІча мехкдаьтта чакхдоахача завода цхьоалагІча цехе болх беш я со. Ханага диллача къона еце а керда гІулакх Іомаде дийзар. Оператора ученица йолаш хилар юххьанца. Цул совгІа, производстве духхьашха нийсъеннаяр со. Юххьанца озаенна хилар дІадаьлар кердача новкъосташа безаме тІаэцарца. ХІанз дика кхетаду аз йоккхача предприяте къахьегар сага мел пайдане да. Дукха ба тха коллективе кхалнах, бакъда, царна юкъе геттара кІезига ба вайнаьха бараш. Укх кхаь шера Базуркаева Аминати гІалгІа Кодзоева Фатиман мара баьхкабац тха цехе, профтехучилище дийшачул тІехьагІа. Сона чІоагІа лов вайнаьха кагий нахи мехкарийи тха интернациональни коллективана дукхагІа юкъебахкар.

Сона санна царна а миччахана гІо де кийча бола дукха нах ба цехе къахьегаш. Царех ба производства ветеранаш, наха сий деш бола говзанчаш Хабибулина Римма, Золотухин Михаил, Бондарь Николай, цеха начальник Яндарбиев Леча, кхыбараш.

Тхона, коммунисташта, нийса лостам телаш я цехови парторганизаце секретарь Селина Нина Васильевна. Цун аьттув баьннаб КПСС XXVII съезда сийна яьржача социалистически яхьа тха цехера берригa коммунисташ юкъеоза, хьалхашка латта доккхий декхараш кхоачашдара уж оарцагІбаха. ХІара коммунист партийни поручени йолаш ва. Цо къаьстта терко ю тІадиллача гІулакха хьалхара бехктокхам айбара. Иштта со декхарийла яьй керда баьхкача къоначa болхлошта гІо де. ЛерттІа вІаштІехьъяьккхай социалистически яхь. ХІаранена хов ше тахан болх мишта баьб, дикагІвар малав, малагІа смена хьалхаяьннай, дикагІбарашта тІехьакхера хьан фу де деза. Цехе каст-каста рейдаш ю, арахец пенгазет, «молнеш», «Тахан хьалха ба» яха листокаш. Гуччахьа хьалтеха йоалл яхьа экран. Цо дикка айбу яхьа лоархІам, балхацара наьха безам совбоахк.

Май бутт чакхбоаллаш тІаийцар оаха керда, доккхагІдола социалистически декхараш. Цеха коммунистий хьалхленца хьаллаьцар «КПСС XXVII съезда — хьинареча къахьегама 27 декада» яха девиз. 10 бетта план 25 октябре кхоачашъяьй оаха, октябра задани — 115 процент.

Хьинаре къахьегарца цхьана арахеца продукци дика хилийтара а даим терко ю цеха коммунисташа. Уж дешаш, каст-каста дувц партийни собранешка, хІана аьлча тха декхарий керттера цхьа пункт ма йий из. Цул совгІа, хІаране дика кхетаду халкъа боахама лаьрхІа оаха кийчду даьтташ, ланаш, кхыйола продукци цхьанкха дича а во хила йиш йоацилга. Карарча шера цхьа рекламаци енаяц тха продукцена потребителашкара. Продукци дика хиларца цхьана лоархІаме да из хьаярга дІадодар хадданза кІезигдар.

Из дош дицдалийтац коммунисташа. ХІаране кхетаду из гІулакх технологически режим нийса лелаярах, даьтташ лаьтта Іо ца ахийтарах, емкосташ боарамал тІех хьал ца йизарах тийша долга.

Оаха даим йоакхо ю производственни, технологически дисциплина чІоагІа хилийтара. Цу гІулакха оарцагІъяьккхай новкъостий суд. Иштта дукха ха йоацаш цига дийцар корта бохабу малараш менна гучабаьннача Ж. Джанаралиеви Е. Хабибулинеи дош. Шиннех а наьха санна бехк баьккхар новкъосташа, гІод техар, пенгазета тІа баьхар.

Даим балха тІехьабувлаш лелар С. Харченко М. Вагапов, Т. Мукаева. Хоза а дика а дукха дийцадар оаха царца. Цох хулаш хІама дацар. Шоаш леладечоа тІера боврґбоацилга кхетадича балхара дІабаьхар уж, хІаьта каста В. Марков бригадира декхарех мукъавалийтар, премии 13-гІа алапии ца луш витар.

Цу дерригне гІо ду тхона хьалхашка латта доккхий декхараш кхоачашде. Цудухьа дог тийша да тхо КПСС аргІанарча XXVII съезда сийна тІаийца декхараш а толаме кхоачашдергхиларах.

Е. ХАБРИЕВА,
А. Шерипова цІерагІча ГНПЗ № 1 йолча цеха оператор.

Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе эгара лоархІамегІа хиларах тарра лоархІаш я ЛЧ-35 яха установка.

КПСС XXVII съезда сийна яхье эттача цун коллективо дог хьеста толамаш доах цхьайтталагІча пятилетка тІеххьарча шера.

Къаьстта цу яхье белгалъяьннай воккхагІа вола оператор В. Бадинов керте латта смена. Цо укх шера апрель бетта кхоачашъяьй пхе шера задани. ХІанз из къахьегаш я шийтталагІча пятилетка хьалхарча шера октябрь бетта чотагІа.

Дуккхача хана денз цу смене къа а хьегаш йоккха балха опыт йола технологаш ба А. Ладиеви, В. Стародубцеваи. Ер ткъоалагІа шу да уж цхьан установке къахьегаш бола. Шаккхе а «Коммунистически къахьегама ударникаш», массехк пятилетка гвардейцаш ба. Цар сурташ тІеххьарча ворхІ шера хьалтеха доахк завода Сийлен улга тІа.

Сийлахь - боккхача Октябра 68 шу дузача цІей сийна лаьржача яхье котбаьннаргаш а лаьрхІа укх деношка Ладиеви Стародубцеваи даькъал бувцаш телеграмма кхаьчай СССР мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста министрагара.

СУРТА ТІА: **А. Ладиев, смена начальник В. Бадинов (юкъеравар), В. Стародубцева.**

А. АЙРАПЕТОВА сурт.

Сатем боацa саг

Потребителашка дІаухийта продукци дика хилар санна лоархІам болаш да цун лерттІа упаковка яр. Из заказчикага дІакхачалехьа наькъа тІа йохаргІоацаш гІулакх дар.

«Пищемаш» яхача заводе уж балхаш деш я Тесаев Бек-Хана кулгалду плотникий бригада.

Ше укхаза болх бе волавелча денз дийнахьара норма тІехкхоачаш ца еш цкъа Іийнавац хьадечох бІу на къожабеш вола из къахьегамхо. Из бакъдеш да завода болхлошта юкъе яьржача социалистически яхье цо дуккхаза коталонаш яьха хилар. Уж толамаш ца зувш дисадац. Масала, балха тІа лакха хьокхамаш гойтарах Къахьегама Сийлен III степена орден а «Къахьегама ветеран» яха медаль а еннай цунна. Иштта завода Сийлен улга тІа хьалтеха доалл Тесаева сурт.

Массаза балха тІа кердадар лохаш а новкъостащца Іимерза а вола Бек-Хан хьу чакхйоахача участка плотникаша шоай бригадиралла хержар. Кердача балха тІа цхьаннегахьа а озабезам ца беш, массе а хана бакъдолчоа тІехьа вола Бек-Хан дукха ха ялалехьа цеховой профсоюзни организаце председателалла хорж. ХІама хатта тІаухача болхлошта ха ца къовсаш новкъостал ду цо. Бек-Хана нийсача вахара наькъа тІа баьккха дукха кагирхой ба хІанз укхаза толаме къахьегаш.

ЗІамагІбарий визза хьехамча хиларах тарра, ший дезала дика да а ва из, лерттІа доал а деш. ЦІен - нана «Шалинский» яхача совхозе свеклаш хьалкхееш я, воккхагІвола воІ «Аргунводпром» яхача объединене къахьегаш ва, цул зІамагІбараш школе дешаш ба.

Тесаева кулгалду коллектив укх шера хийцца шин дийнахьа къахьега йиш йолаш я кхоаьча ресурсаца.

Иштта творчески къахьегача Бек-Хана дика вІаштІехьдоал ший новкъостий кердача толамашка кхувла.

ХІанз хьатІайоагІача КПСС XXVII съезда сийна керда декхараш тІа а ийцэ болх беш я из барттайна коллектив.

Р. ЯКУБОВ.

ДОШ КХОАЧАШДАЬД

КПСС XXVII съезда сийна «Старогрознефть» НГДУ лаьттан тІоанашкара давлени хьаллоаттаеча цеха коллективо дош деннадар планал тІех 10 эзар тонн мехкдаьтта даккха.

Укх шера ийс геологотехнически мероприяти чакхъяьккхай бурув тохара зонашка. Дийнахьа пхийтта эзар кубически метрга кхаччалца технически хий скважинашка чуухийт цар.

Уж балхаш лерттІа а ханнахьа а чакхдахарах цхьа миллиони ши бІаь эзари тонн «Іаьржа дошув» даьккхад мехкдаьттахоша, цунах 12 эзар тонн планал совгІа а доаккхаш. Долче, шоай дош хІанзле кхоачашдаьд.

Шу чакхдалалехьа 215 эзар тонн мехкдаьтта доаккхаргда аьнна чІоагІо яьй цар, кхо эзар планал тІех а йолаш.

А. ТИЩЕНКО.

ДОЗЗОЛ ДЕХЬАРА

СЭВ-а доазонел чухьа, эгара хьалхарча аргІанна Советски Союзаца леладу массе оагІорахьара экономически бувзамаш дегІадоаладар боккхача лоархІаме да ПНР халкъа боахам чІоагІбара, язду «Трибуна люду» яхача газето. Польски халкъ теша йиш йолаш дар цунах кризиса халача деношка санна, иштта тІехьагІо, цунах хиннараш дІадахарей Малхбузен мехкаша леладеча дискриминационни гІулакхашца къовсам лоаттабарен наькъа тІа мохк баьннача хана а. Интеграце процессаш шеръяреи чІоагІъяреи гІулакха боккха аьттув баьккхар СЭВ-а членаш долча мехкий паччахьалкхенашта керте латтарий Экономически совещане решенеша а 1984 шера кулгаш яздаьча 2000 шерага кхаччалца СССР-ан ПНР-енея юкъе цхьана леладу экономически Іилма - технически гІулакхаш дІадоладара йІаьххача ханарча программо а.

СУРТА ТІА: ССССР-ера яхкийта торкторааш Медына-Журавица яхача доазон тІарча станце хьатІайоттaш латт.

ЦАФ—ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

ЖЕНЕВА: «ВІАШАГІКХЕТАР ПАЙДАНЕ ХИЛАР»

Чакхдаьннача кІирагІа дерригача дунен теркам чІоаггІа тІаозаш хилар цхьа событи — КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачевнен США президента Р. Рейганаи юкъе Женеве 19 — 21 ноябре хинна переговораш. Цу деношка Швейцарера дІадахийтад газеташта лаьрхІа миллионаш дешаш. тайп-тайпарча мехкашкара укхаза гулбенна хиннача виъ эзар журналистагара дукха теле- радиорепортажаш. Женеве хиннай иштта дукха общественни организацеш (къаьстта дукха хиннай уж США-ра). ВІашагІкхийттача Штатий а Малхбузен Европа мехкий а демонстрацеши митингаши. Цига йийнай вІашагІкхетаре даиъалоацараш ядерни тІема кхерам дІабаккхара деррига низаш оарцагІдаха тІахьехаш йола оаз.

М. С. Горбачевнен Р. Рейганаи юкъе переговораш йолча хана йийцай шин мехка юкъерча гІулакхий а дунен тІарча ханзарча хьалах а йола дукха йоккхий проблемаш. Дувцар духхьала, гуччахьа хиларца, вай мехкий а дунен дерригача мехкий а халкъий хьашташца айхха дувзаденна дола дешаш кІоаргга дувцарца белгалйоалаш хиннай уж. Цу дешаех лоархІ Советски Союзо эгара хьалха ядерни кхерам кІезигбелга, космосе ядерни герзаш Іоа ца дайталга, Лаьтта уж Іоадар соцаделга.

Советски оагІув лакхерча боарамерча вІашагІкхетаре енаяр дунен халкъашта юкъера кхоаькам мелбарай барт бара дола хьалаш хьадараи де мел могар а даь. Шин цхьан оагІорахьара моллагІа ядерни тохкамаш дергдац аьнна СССР-о мораторий оттаячул тІехьагІа СССР-о дукха конструктивнии реалистически инициативаш дІакхайкаяьй, цу даькъе территореш тІа дІа-юха кхоачаш дола ядерни герзаш 50 процент кІезигдара хьакъехьара предложени а йолаш, космоса милитаризаци ца яра хьалашка. Цхьабакъда, переговораш чакхъяьннача чул тІехьагІа М. С. Горбачева белгал ма даккхара, «герзаш Іоаделга соцадарен машар чІоагІбарен декхарца дувзаденна лоархІаме дешаш укх вІашагІкхетаре къоастаде вІаштІехьдаланзар».

Уж дешаш дувцара итогашта комментареш еш дуккхача обозревателаша кертагІдоах шин мехка юкъе барт боаца дешаш принципиальни хилар теркалдича шинна оагІонна гІойле йолаш хургбола барт бе чІоагІа чоалхане долга. БакъдагІаша тешал ду кхераме йола ядерни арсеналаш дунен тІа кІезигъяра перспективаш, дунен халкъашта юкъера хьал тоадалар. кхерамалеи цхьана гІулакхаш леладелгеи чІоагІдар лоа ца луш дола низаш ВІашагІкхийттача Штаташка хилара. Цу хьакъехьара масал. Женевски вІашагІкхетар хилалехьа хьалхха оборона министр К. Уайнбергер лакхерча боарамерча переговорашта саботаж е гІийртав: кепайоазон тІа арадаьннад Пентагона шефо президентага яхьийтача посланех дола хабар, цу тІа Рейгана хьалхадаьккхад «чІоагІа позици а лаца» США тІема программанеи космически аренна милитаризаци яра цар планаштеи кхерам тІаоттаргболаш герза тІахьожам оттабарах дола цхьаккха гІулакх хьатІа а ма эца, аьнна.

Из иштта дале а тІатеІІаи принципиальнии дискусси яр бахьан долаш советски оагІон вІаштІехьдаьлар советско-американски цхьана льча заявлене тІа белгалдаь ма хиллара, ядерни тІом ца хилийтара а тІема кийчон совле яккха ца гІертара а хьакъехьара положени чІоагІъе. Итогови документа тІа дІаяздаьд иштта ядерний космически герзий хьакъехьара переговораш сихъе езаш хилар а. Из деча хана лаьрхІад укх шера 8 январерча советско-американски заявлене тІа оттадаь декхараш кхоачашделга теркаме эца а, уж декхараш да: космосе герзаш ца Іоаделгеи уж Лаьтта Іоаделга сопадари, ядерни герзашта доазув оттадари кІезигдари, стратегически стабильность чІоагІъяр. «ВІашагІкхетар хиннача еррига юкъа, — белгалдаьхад Рейгана «седкъашкарча тІемай» программа хьакъехьа оттаяь предложени йолаш йола военни паритети цун ларда тІа латта политически нийсхон толхаяра тІаерзаяь йолга».

ВІашагІкхетаре барт баьб тайп-тайпарча боарамашка дІа-юха къамаьлаш делга массазарча ларда тІа оттадеи хьинарегІа леладеи дезара хьакъехьа. Цу процесса лоархІаме дакъа да советскии американскии кулгалхой гарггарча хана юха а вІашагІкхетаргболаш хилар. Переговорашка барт баьб иштта Іилма, образоване, культура даькъе шин оагІоно дІа-юха леладеча гІулакхийи контактийи программа шеръяра. Иштта дІакхайкадаьд торгово-экономически бувзамаш дегІадоаладе лаьрхІа хилара хьакъехьа а.

Лакхерча боараме вІашагІкхетарах дунен тайп-тайпарча мехкий столицашкара эгара хьалха кхаьчача откликашка мога а ю, хьал а лоац переговораш. «Конфронтаци лелаечул дикагІа да переговораш йича яха уйла чулоацаш а хьахьокхаш а я Женева юкъара атмосфера, — белгалдаьккхад Эн би-си яхача американски телекомпане. — Дуне хьал тоадаларга сатувсаш да».

Переговорех хьахинначун хьакъехьа дувцаш М. С. Горбачева белгалдаьккхад уж «пайдане» хилар. Цунца цхьана барт а баь чІоагІдаьр чакхдаккхара цхьана тІаийцача заявленега хьежжа бе безар боккха болх ба. СССР-о ший оагІонгахьара деррига низаш оарцагІдоахаргда герзаш Іоаделга юхаозарен халкъашта юкъерча чІоагІача машара дола хьалаш Іалашдареи декхараш практически кхоачашдара.

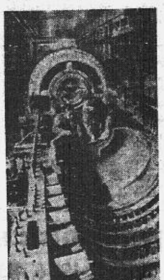
ВІАШДУХЬАЛЕНАШ ДІАЯЛАНЗА ЮС

ТІеххьарча деношка Лондонеи Брюсселеи хиннача шин событе тешал ду Малхбузенъевропейски «Юкъарча рынка» доазонашкарча мехкашта юкъера гІулакхаш цІенхашттара вІашдухьаленаш йолаш хилара.

Лондоне Франце президент Ф. Меттерани Великобритане премьер - министр М. Тэтчери вІашагІкхийттача дийцад дукха дешаш, цу даькъе лакхерча боараме советско - американски вІашагІкхетарга хьежжа Малхбоаленнеи Малхбузеннеи юкъера гІуланхаш, шин оагІорахьара англо-французски бувзамаш, Европейски экономически сообществера хьал а долаш. Цу переговораша бакъдир шин оагІон позицешкара эгара цІенхаштагІа йола вІашдухьаленаш «Юкъарча рынкерча» хьалаца ювзаенна хилар. Франци масса хана тІехьа хиннай Страсбурге заседани еш йолча европейски парламента институташ чІоагІъяра. Английски оагІув-м укхаза башха тІатаІаш а хиннаяц, кхыметтел цхьайолча хана гуччахьа духьала а хиннай цу тайпарча тенденцена. М. Тэтчери Ф. Миттерани декабрь болалуш Люксембурге паччахьалкхенаштеи правительствашеи керте латтарий боараме сообщества Европейски совет хула ха хьатІакхоачача хана «Юкъарча рынка» органашта реорганизаци яра хьакъехьара шоай мехкий позицеш бартайоалае гІортарах а хІама ца хулаш дисад.

Из проблема чоалхане йолга хьахьокх Брюсселе хІанза чакхъяьннача Римски договора еча реформа проект — Европейски сообществаш чІоагІъяра хьакъехьара ларде латта соглашенеш ювцара хетаяьча правительствашта юкъерча конференце итогаша. ЕЭС членаш долча мехкий кхыча мехкашцарча гІулакхий министрашта юкъе барт ца хилар бахьан долаш мегадац дукха дукхагІдола дешаш цхьан кога тІа даха. Барт бара юха а духьала яьннай Европейски сообществайи Европарламентеи комиссе полномочеш шеръяр. ЕЭС доазонашка цхьана леладу политически гІулакхаш дегІадоаладара наькъаш, доакъашхой долча мехкий къаман суверенитет лораяра йола гаранти, дукха кхыдола дешаш санна йолча пункташкара цІенхашттара вІашдухьаленаш. Цу еррига проблемех дІахо а кІоаргденна къовсама тІехьа къамаьлаш деш да, хІаьта вІаши барта боагІаш а бац. Бельгийски арахьарча гІулакхий министра Л. Тиндеманса хетачох Люксембурге хургйола сесси дика ийрча перспективаш йолаш чакхъяла мегаш а я. Римски договора де лаьрхІа хинна дукхагІдола хувцамаш хІанз укх сахьате алхха планаш йолаш дус, хІаьта цар хьакъехьа цхьа барт а бац.

В. ЧУКСЕЕВ.
О. ШИРОКОВ.
(ТАСС).

ЛЕНИНГРАД. КПСС XXVII съезда бахх ма боаггІара накъабаха кийчлуш болча «В. И. Ленина цІерагІа Невски завод» яхача производственни объедиинене коммунисташа шоай берригa низ тІаухийт пятилетка толаме кхоачашъяьяккхара. Дукха коммунисташ а юкъе болаш болча объединене хьалха латтача 1300 совгІча балхахоша хІанзле кхоачашъяьй шошоай пхе шера заданеш. Резервашка а шоай таронашка а чІоагІа теркам тІабахийта хьажа а хьежа, лакхагІа дола съезда хьалхара декхараш тІаийцад машинаш ераша.

СУРТА ТІА: вІашагІйоллаш латт ГТН-25 тайпара йола аргІанара газ дІаухийта агрегат. Мехка магистральни газопроводашка пайда ийбеш йолча цу агрегатий серийни производство караерзаьй предприяте коллективо цхьайтталагІча пятилетке.

С. СМОЛЬСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

Редакце дена письмо

НАЬХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

«Белхам а белам а» яха керда рубрика езаеннай газет дешараштa, Из араьяннaчул тІехьагІа редакце дукха каьхаташ даьхкар. Царна юкъе дар Сунженски района № 1 ателье болхлочо М. Тумгоевас яздаь каьхат а. Цо язду: «Моаршал да хьога, хьамсара редакци! Ер каьхат аз язду Сунженски района Орджоникидзевская яхача станицера. Со деша яьгІача школе гІалгІай мотт хьехацар, из бахьан долаш гІалгІай меттала деша а язде а хацар сона. Укх тІеххьарча шерашка «Сердало» язду аз. ДІайолалуча хана алапаши дешдоакъоши вІашагІ а детташ дешар аз. ХІанз хийцца деша Іомаеннай. «Сердало» дешача хана дукхача хана денз сайна вовзача сагаца айса къамаьл деш санна хеталу сона. Баркал хилда цунна, газет дешарий дог-уйла йовзаш яздар бахьан долаш!

ХІанз дувцаргда аз ер каьхат айса яздара бахьан. Таханара «Сердало» номер хьайийллача сона корайир «Белхам а белам а» яха заметка. Къаьстта са теркам тІаазар Назранера Тутаева Аьсета цІерагІча улицах хинна тротуараш ехай яхаш оаш беча хоамо. Цига бахача нахагара бала дика кхетабу аз. Хала да царна бехача новкъа гІолла дІа-хьа лела.

Цхьабакъда, цига-м цхьан хана тротуараш хиннай. Миччахана яь а ремонт е мег царна. Цул совгІа, редакци сарцагІъяьлча гІулакхаш а сихлу. ХІаьта со яхача цІакха а хиннаяц тротуараш. Хургьа, яхаш, къамаьлаш-м да, хаьдаь хІама дац.

Школа йистеьккхачул тІехьагІа сайна дукхабезача балха говзал Іомайир яз. Цу хана денз Сунженски района № 1 йолча ателье барзкъаш тегача къахьегаш хьайоагІа со. Сай професси дукхаеза сона, «Барзкъо сага хозву» оалаш да, цудухьа айса дер хоза, товш де гІерт. Тха балхо наха тоам бе а халахетар де а тарлуш да, Сайна ховр ду аз ателье тийгача барзкъах наьха дог эккхаргдоацаш. Цул совгІа, заказчикашта духьала йодача хана се а ма хулла хозагІа кийчъяла гІерт со.

Аз беш бола болх беча наха Іалаьмате эшаш да хоза, товш дола барзкъа дувхар.

Са болх кхы а дикагІа дІагІоргбар, нагахьа санна болх беш йолча моттиге сихха дІакхача аьттув баларе. Никъ бекъа болча хана а ах сахьат доаде деза цу гІуланха. ХІаьта хотта, лоа, гІор хилча, сахьат а тоъац.

Заводская яхача улицах ях со. Юрга Совето дош деннадар тхона тротуараш ергья, аьнна. Тха улицах я «Красная Армия» яхача колхоза МТФ, кирпишкаш ю завод, юкъера школа, леспромхоз, маслозавод. Цудухьа тха улицагІа дукха нах лел. Сона хетачох, укхаза рейсови автобус Іалаьмате эшаш я. ТІаккха, ахчаш вІашагІа а теха, жагІа бухлаш улица а тоаяьй оаха. ХІанз никъ болаш ба, цхьабакъда, остановкаш йола моттигаш белгалъяьяц, знакаш хьалтехаяц.

Итт шу даьннац оаха рейсови автобус еха. Цох хулаш хІама дац. Къаьстта хала да боккхача наха. Сахьата гІаш никъ бе беза цар больнице кхача. Цигарча лабораторе бархІ сахьат даллалца мара болх бац. Кхала лазаяьлча, геттара Іурре ваха веза. Иштта да-кх тха гІулакхаш.

Тхогара хьал дувцаш «Белхам а белам а» ала йиш яц, «белхам» аьлча а кхоачам ба.

М. ТУМГОЕВА.

* * *

Редакцегара: Письмо тІа авторо яздаьчун хьакъехьа тха къамаьл хилар Сунженски АТП директора заместитель волча А. Коноваловца.

Цо аьлар: Дукха ха хургьяр оаха Заводская яхача улицах рейсови автобус йолаялийта. Цхьабакъда из де йиш яц, цигара никъ во хилар бахьан долаш.

ХІана тоабац из никъ? Цу хаттара жоп луш Сунженски райисполкома председателa В. Целовальникова йоах: «ХІанзарчоа цига автобус йолаялийта таро яц». ХІана яц таро? Цу улицах тоъала дукха йола промышленни предприятеш никъ тоабара оарцагІъяха мегаций? Царга еций таро? Фу таро эш Заводская яхача улицах знакаш хьалтоха, остановкаш йола моттигаш белгалъе? Тумгоевас язду шоай улицах баха нах цаІ санна никъ тоабеча болх бе арабовла кийча ба яхаш. Фу деш я тІаккха станични совет? Цун декхар ма дий наьха хьашташ дизза кхоачашдар.

Тхона хетачох, станични совет декхарийла я Заводская яхача улицагІа никъ тоабара шийна могар де. ХІаьта Сунженски райисполкомо а из де новкъостал де деза цунна.

ШОАНА, БЕРАШ!

«Театр-бераштеи кхувшбоагIараштеи» яха кIира

«Сага кхетамо духхьал цхьаи театральни сценана беннаб цхьан ханна беррнгача зрителий дегашка дикахетар, гIайгIа, тамаш, гIозбалар, бохам, сагото хьоаеш бола вай цецдоаха сийлахь-бокха низ. Лоацца аьлча, сага еррнгача уйлашта доал деш я сцена».

М. Л. НАЛБАНДЯН, революционер-демократ.

Вай мехка хIанз шийттазлагIа дIадоладеннад, 1974 шера Российски Федераце культура а просвещене а министерствашен, ВЛКСМ ЦК-си, Ерригроссийска театральни обществаси, культура болхлой Профсоюза ЦК-си тIайийца, бакъда, хIанз традиционни хинна дIаэтта Ерригроссийски театральни кIира.

Театр — из парте юкъарча гIулакхa цхьа дакъа, цо Iалашду парте а халкъа а хьашташ, Iома а ю, чакх а йоах коммунистически идеяш. Цудухьа чIоагIа лоархIаме да из идейно - политически а художественно - эстетически а кхетам луш къона тIехье кхееча. Из декхар кхоачашдеча дикка дакъа лоац цу кIиро.

Укх шера вай республике

Лешний — Тумгоев Тухан.

из цIей дIахьош ба Нурадилов Ханпаший цIерагIча Нохч - ГIалгIай пачхахьалкхен театра гIалгIай труппа артисташ. Цу цIейна накъабоагIаш мишта кийчбеннаб къона актераш, малагIа спектакль кийчъяьй?

Эггара хьалха из я Б. Метальникова пьесах оттаяь «Анчутка» яха спектакль. Из оттаяьй Москверча ТЮЗ-а режиссера Тарасьянц Владимира, костюмаш а декорацеш а яьй цигарча художника П. Сапекина. Сенах лаьца дувц пьеса, миштаб цун чуловцам? Фаьлга хьисапе хьунагIа хулаш йолча тамашийнача хIамай вахарах дувц авторо, бакъда, цо йоашхараш-м вахаре наха юкъе нийслуш йола — эхь-эздел, гIулакхa, цхьаннех шоллагIчунна дог лазара, эшшача моттиге гIо-новкъостал де оарцагIа вала кийча хилара а кхыйола а проблемаш я. ХIаьта керттера цун чулоацам — тешамо, юкъерча безамо, дIа-хьа новкъостал де кийча хиларо — дунен тIа дагадоала дика хIама ду, кхыметтел хьунагIа яхача хIамах а саг ву яхилга. Къона зритель кхетаргволаш, Iалаьмате цунна езалургйолаш тема я из.

Режиссера В. Тарасьянца уж проблемаш хьамсара йолга гуш да — Iалаьмате кIоарга доашхаш къоастаду цу пьесера дикадар а во дар а. Цу гIулакхa шийна могаш дола гIо ду художника П. Сапекина оформлене а. Кхы цхьаькха а дика хIама карагIдаьйнад из спектакль оттаьрашта. Дукхача режиссерий нийса йоаца практика я—массайолча спектаклера ролаш алхха цхьан актерашта телилга. Из тайпа гIулакх латтача театрашка дукха артисташ хьаде хIама а доацаш, нагнагахьа ролаш ловзаеш, шоашта фу карагIдаргдар ца ховш лела безаш хул. ХIаьта режиссера укх спектакла юкъебоалабаьб, хьалхагIа уж эпизодически ролаш ловзаеш лийнна къона актераш. Цар дика вIаштIехьа а даьннад дизза а хоза а уж сурт-сибаташ кхоллаш из спектакль хозъе а тоае а.

Керттера роль ловзаю Хакишева Азас. Эггара хьалхагIа вайна гучайоалаш аьрдагIа а во а хIама я цун Анчутка. ФуннагIа водар де кийча я из. ХьунагIа ваха нийсвеннача кIаьнкаца Ваняйца (артист Хадзиев Мувса) къамаьл хиннад, цунца хьоашал тессад, аьнна хьунагIара араьккхе, наха юкъе яха а лела а аьнна, гIод такха йохийт из, цунах цунна эггара чIоагIагIа дола таIазар а лерхIаш. Иштта из нийслу Ваня а цун ани (Албакова Фатима) а болча. Ше хьунагIа леладеш хинна харц хIамаш деш футтаре лелае, деррига а юхмаччахьа де йолалу из. Бакъда, эздела ца, сабарца, хьаькъал долаш беча хьехамца Албаковай Фатимай турпалас дIайоаккх Анчутках йоахкаш йола во оамалаш. Массехк шу даьлча цунах хул Iалаьмате хоза а, сабар а, эхь-эздел а долаш, сага хила езаш мел йола дика оамалаш йоахкаш йола йиIиг.

Иштта спектакло чIоагIъю дико дика кхеду яха уйла. Йизза из яшхара дика гIо ду Гайсанов Султана сурт-сибат кхоллаш долча Циско а. Эггара хьалха Анчутка шоай цIагIа нийсъелча из гоама йолаш, цун аьрдагIа гIулакхаш дегаза долаш хьовз из. ТIехьагIа из тоаелча, цунна шийна могаш дола гIо а ду. Ваняй роль ловзаяь ца Iеш, дирижера роль а ловзаю Хадзиев Мувсас, дика а ловзаеш.

Спектакле дакъа лоацаш мел болча актераша а безам тIагIоргболаш кхол шо-шоай турпалий сурт - сибаташ. Царех я Цароева Хеде Хихикалка, Кодзоева Iайшета Баьццара кикимора, Плиева, Минехана ЦIе кикимора, Тамасханов Iийсай Мохнатик, Тумгоев Тухана Лешний. Шоай турпалий дика а во а оамалаш йизза гучайоах цар.

ХьунагIа мел долча хIаманна доал деш я Хьун Фусамнана. Цун роль ловзаю Дзейтова Раяс. Сибата а тIабувхача гIирса а Iалаьмате хоза я из, бакъда, леладу гIулакхаш дегаза а нийрча а да цун. Доацача бахьанех, чIоагIа къиза судамаш еш дукхачар кхелаш хIалакъю цо, цаI шоллагIчох тешаргвоацаш бола питам юкъе тесс. ТIахьежача хозадар массаза а дика хилац яха уйлаш я пьеса а спектакла а авторашa цу образаца къоастаераш. Иштта, цу кхелаша хIалакъяь я Булгучев Хьажбикара Юхк, Кодзоева Дугурхана Къаьнаяр. Цунах ца боалаш из Iазал шоаш озе а къахетаме, дегаш цIена долаш ба цар турпалаш. Из хало царна тIаоттае низ бале а, цар дега цIено йохае, кхетам хIалакбе вIаштIехьдалац Хьун Фусамнаьна. Кхыметтел, кхы а чIоагIагIа Iазап цо тIаоттадергдолга ховшше, Iалаьмате чIоагIа лазар хиннача Ваняйна эшаш йола буц лаха хьунагIа енача Анчуткана, из буц лаха а Хьун Фусамнаьна судах из кIалхаръяккха а гIо ду цар.

Лоацца аьлча, бераштa меттел массанена а хьамсара йола проблемаш я спектакло йоашхараш.

Из спектакль гайта ца Iеш, театра викалаш берашца вIашагIбетталу, театрах, искусствах а, тIайоагIача хана шоаш оттаергйолча спектаклех а дувц.

Б. АБАДИЕВ.

Юхк — Булгучев Хьажбикар

Баьццара кикимора — Кодзоева Iайшет

Циск — Гайсанов Султан

Х.-Б. ИСРАИЛОВА суртaш.

Спортсменех дола дувцараш

ДУНЕН КУБОК ЯЬККХАР

Бокхха кхаъ хилар вай республике спорт езараштa дунен халкъашта юкъера спорта мастер волча Мулаев Хаваж-Баудина дунен Кубок яккхарах.

Мишта дIаболабелар цун спортивни никъ? Кхойтта шу мара дацар Хаваж - Баудина воккхагIволча вошас классически кIалтохарах йолча секце из дIаяявайтача хана. Цу хана цун ший дозал 35 килограмм мара дацар.

Ялхайтта шу даьннадар Хаваж - Баудина кагирхошта юкъе республика чемпион хулача хана. Дукха ха ялале СССР кхувш боагIарий чемпионате шоллагIа моттиг а яьккхар цо. Тренировкаша совйоаккхар зIамсага спортивни говзал. Кастта кагирхошта юкъе чемпион хилар цох.

Дицлургдац спортсмена 1983 шу. Цу шера РСФСР халкъий Спартакиаде чемпион хилар цох. СССР чемпионате виълагIа хилар, Иван Поддубне цIерагIча турнире котваьлар. Уж толамаш дахар бахьан долаш дунен халкъашта юкъера спорта мастер яха цIи елар Хаваж-Баудина.

Шу чакхдала шн кIира мара дисадацар. Запорожье яхача городе яхьашка дакъалоацаш вар Мулаев. Финал дIайолаенна минот мара яьннаяцар. ЦIаьхха лазар иккхар аьтта баламга. БIаргашта боад техар. Лорага а тренерага а хIама дIаалханзар Мулаева. Аьтта пхьарс дегIа хьатIа а тоIабаь, дIахойихьар яхь. Цу вIашагIкхетаре кот а ваьлар. ТIехьагIа хьежача лоро оттаяь диагноз — балам болчара пхьарс чурабаьнваб, чура дулха маза иккхаб.

Спортсмена гипс еллар ХьатIакхоачаш латтар Советски Союза чемпионат хила еза ха. Биъ бутт мара бисабацар. Гипс йоаллаше тренировкаш йитацар Хаваж-Баудина.

— Чемпионате дакъадацар са декхар да, — аьлар цо тренерага. — ЧIоагIа сатийсад аз цу яхьашка.

Кхоачашхилар Мулаева дагалаьттар. СССР чемпионате финале кхаччалца котвуьлаш чакхваьлар из. Бакъда, финале лата низ тоъанзар. Дото медаль яьккхар вай мехкахочо:

— Укх шера шозза толам баьккхар Мулаева. СССР чемпиона титул а Кубок а яьккхар цо.

— Халача яхьашка дакъа а лаьца цIавеча, цхьан бетта салоIаргда-кх аз аьле хет, — яхаш дувц Мулаева.— Бакъда цхьа-шн ди доаллаше, юха а безам отт спортзале ваха, тренировкаш е, нийсархошца вIашагIкхета.

ХIанз дунен Кубок лелаю Хаваж-Баудина. Из толам, боаккхаш Японера, Швецера, Кубера, США-ра спортсменаш эшабир вай мехкахочо. Вай республикера цхьанна а спортсмено баьккхабац цу тайпара боккха толам. Классически кIалтохарах бокъонца вола атлет хьалкхийнав Нохч - ГIалгIай лаьтта.

Т. ИВАНОВА.

Спорта хоамаш

ФУТБОЛ

Вай республикера ялхайтта команда я «Машара приз» яхача футбольни яхьашка дакъа лоацаш. Ахфинале счет 1:0 йолаш Грознерча «Локомотиво» эшайир «Монтажник». Берий - кхувшбоагIарий спортивни школерча командал котбаьлар динамовцаш. 24 ноябре финал хургья.

КРОСС

Нохч - ГIалгIай «Буревестник» ДСО республикански совето Кирова цIерагIча парке студентий кросс чакхъяьккхар. Цига дакъа лоацаш яр лакхерча дешара заведеней вурийтта команда.

Шоай группе котбаьлар Нохч - ГIалгIай пачхахьалкхен хьехархой института физвоспитане факультетера студенташ.

Грозный тахан. Нохч-ГIалгIай пачхахьалкхен педагогически институт.

Г. РУБАНА дилла сурт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 НОЯБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — Мультипликационни фильмаш: «Яранга цIи йоаг», «Маьлха зIи».
9.05 — А. Адана балет. «Жизель». С. М. Кирова цIерагIа Ленинградски Пачхахьалкхен Академически оперей балетеи театра спектакль.
10.55 — «Дийна га». Телевизионни документальни фильм.
11.05 — «Кердадараш».
14.30 — «Кеоцадараш».
14.50 — «Вай заманхо». Телевизионни документальни фильмаш: «Из бахьан ваха мегаргвац», «Черемухера йоI».
15.50 — «Массе а гуйранна юха кхочилу со...». Музыкера А. С. Пушкина произведенеш.
16.25 — «Кердадараш».
16.30 — «Объектив».
17.15 — Хьа ленински библиотека В. И. Ленина «Партийни организаци партийни литературай».
17.55 — «Сахьуэзамий цIерай шелалаи юкъе». Документальни фильм. Советски Союза шозза Турпал волча полярниках И. Д. Папаниных.
18.15 — «Iимеи вахари».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — КПСС ЦК проекташ ювц оаха. КПСС ЦК отдела заведующе заместитела Г. Х. Шахназарова выступлени.
19.20 — «Вай беш».
19.45 — КПСС XXVII съезда накъадолхаш. Туркменски ССР телевидене программа.
21.00 — «Ха».
21.36 — «Вахар миссел дола шу» Художественни фильм.
23.15 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «СибарегIен эксперимент». Iилма - довзийтара фильм.
8.35 — В. Вересаев. Произведеней оагIонаш тIа гIолла.
9.25 — «Са кхел, доазув». Iилма - довзийтара фильм.
9.35, 12.40 — Французски мотт. Хьеха 2-гIа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Истори. Москве хинна декабрьски герз бедолла гIоттам.
10.35, 11.40 — Географи. 5-гIа класс. Австрале баьцовгIайи дийнача хIамайи дуне.
11.05 — СПТУ дешархошта. Эстетически кхетам балар.
12.10 — Истори. 7-гIа класс.
13.10 — Исторе оагIонаш. Ший декхар кхоачашде. 1905—1907 шерашка Россе хиннача революце 80 шу дизарга.
13.55 — Ха а ха, хьаде а Iомале. Iилма довзийтара передача школьникашта.
14.25 — Драматурги театри: «Режиссера искусство». 1-гIа передача.
15.10 — «Кердадараш».
17.20 — «Хьалха гIо, Воб». Документальни фильм.
17.40 — «Школьник» (гIалгIай меттала).
18.10 — «Дунен халкъашта юкъера ооэрени» (гIалгIай меттала).
18.25 — Фильм-реклама.
18.50 — «Атеистически темаех» (нохчий меттала).
19.00 — «ДIахо ца боданикъ».
19.10 — «Бийса даьнъала хийла шун, бераш!».
19.25 — КПСС XXVII-ча съезда дахл ма доаггIара накъдахар. «Цхьан дезале». Къулбаседа - ХIирийчен телевидена программа.
20.15 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
21.00 — «Ха».
21.35 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Крылья Советов» — «Химик». 2-гIеи 3-гIеи периодаш.
22.45 — «Кердадараш».

27 НОЯБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Путешественниний клуб».
9.35 «Вахар миссел дола шу». Художественни фильм.
14.30 — «Кердадараш».
11.15 — «Кердадараш».
14.50 — Социалистически мехкий документальни фильмаш: «Болгарски корабелаш болча хьоашалгIа», «Иштта я Варшава», «Довзаш хила, Владислав Бани», «Ломий фабрика оал цунах».
15.30 — «Конначар кхоллам».
16.05 — «Кердадараш».
16.10 — «Массанешта йола стадион».
16.40 — Советски Украина изобразительни искусства выставка.
17.00 — «...Ялхайтта шу дайнмей бокххагIеи».
17.45 — «Новкъара новкъарло». Алкоголизмах доалача зенах дола Iилма - довзийтара фильм.
18.05 — «Лочкъадаь пудель». Мультипликационни фильм.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Футбол. УЕФА кубок. Финала 1/8. «Спартак» (Москва) — «НАНТ» (Франци). 1-гIа тайм. Тбилисера передача.
19.45 — Къамаьл ду СССР Лакхехьарча Совета сессе депутаташа.
20.00 — Футбол. УЕФА кубок. Финала 1/8. «Спартак» (Москва) — «НАНТ» (Франци). 2-гIа тайм.
21.00 — «Ха».
21.35 — Футбол. Кубок УЕФА. Финала 1/8. «Днепр» — «Хайдук» (Югославн). Кривой Рогера передача.
23.05 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Узбекистана инганш». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.35 — Информатикаи вычислительни техникаи довзаш.
9.05, 12.20 — Немций мотт. Хьеха 2-гIа шу.
10.05 — Д. Дефои цуи киникхеи «Робинзон Крузо».
10.35, 11.40 — Истори. 9-гIа класс. Москве хинна декабрьски герз бедоалла гIоттам.
11.05 — «Дезали школеи». Телевизионни журнал.
12.10 — «Отходаш йоаца снабжени». Iилма-довзийтара фильм.
12.50 — «Дакъахилар». Рязански областе СПТУ мелиораторий кадраш кийчъярах.
13.20 — Истори. 10-гIа класс. Варшавски вайад.
13.50 — «Шахматни школа».
14.20 — Драматургии театри. Режиссера искусство. 2-гIа передача.
15.05 — «Кердадараш».
17.40 — «Маьлха тана». Документальни фильм.
18.00 — «Хургболча хьуввкъама — чIоагIа кIийле». Влагозаряднови хий деттар: ханашн нормаш.
18.15 — Киножурнал.
18.25 — «Нохч - ГIалгIайчендн».
18.45 — «ХIаранех тийшада».
19.10 — «Новкъост. депутатIи». Документальни фильмаш.
19.30 — Пропагандистски говзала школа.
19.50 — «Патриот» (нохчий меттала).
20.20 — Клубо доттагIий вIашагIбетт.
21.00 — «Ха».
21.35 — «ЗIамигача шрифтаца язбаь шн мугI». Художественни фильм.
23.05 — «Ен духовой музыка».
23.20 — «Кердадараш».

РАДИО

26 НОЯБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.36 — Инструментальни музыка.
9.15 — «КПСС XXVII съезда—27 хьинаре кIирaI». «Пятилетка гвардейцаш» (нохчий меттала).
9.30 — «Къона заманхо» (гIалгIай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Бокххийчар — бераштa! «Вах дунен тIа хьехархо». Къамаьл (гIалгIай метта).
16.16 — Съезда хьалхарча яхьашка хьалхалаттараштa. Концерт.
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — «Юртара вахар».

УКВ

17.00 — Эстрадни обозрени. «До-ре-ми-фа-соль».
17.57 — ДIалокх Ш. Эдисултанова. Концерт.
18.27 — Моттигерча композиторий произведенеш.

27 НОЯБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.36 — Лирически мукъамаш.
11.15 — «Аьттафлаиглелараш». Корреспонденци.
11.30 — «Музыкера Нохч-ГIалгIай поэзи» яхача циклцара передача.
15.15 — «Цхьан дезале» (гIалгIай меттала).
15.35 — «Ден темаех».
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).
16.15 — Концерт.
16.45 — «Ресурсашта кхомбар — парте юкъара, халкъа юкъара гIулакх». Къамаьл.
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — «Техникана ремонт яра сухал а дикал а» (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — «Музыкера М. Горький» яха музыкальни дувцар.
17.34 — «И. Стравинский — «Фаьрга илли». Оркестра лаьрхIа йола симфонически поэма.
17.57 — Черсий-Балкхарой мукъамаш.
18.27 — Нохч - гIалгIай музыка концерт.

Хаоттам

Тахан республике гIоллен Грознен морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка йоачан а йолаш, Iуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, ша билла а йолаш, малхбоалехьара секунде 0—5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 0—5, Грозне 2—4 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 3—8 градус шелали дийнахьа 3—8 градус йIовхал йолаши хилеи тарлу.

Метеостанци.

Ца малар—вахара хьисап

ЕРЗАРГЙОАЦА ЧОВНАШ

Исмаилова Эльвирай 30 шу совгIа ха яьннай. Хеталора иштта ха йола саг да тIавоацаш дисача кхаь берах доккхал а деш; наьна йIовхал царна дIалуш, царех бизза вай заман нах хургболаш низи хьинари ца кходеш хургья аьнна. Бакъда из иштта хилаизар...

ХIанзчул ялхайтта шу хьалха шоайла безабенна вахар хотта лаьрхIар Эльвираси Зяудинси. Шакхе а «Малгобекнефть» НГДУ къахьегаш бар уж. Къонача дезала управлене кулгалхоша квартира а елар. ДIаухар денош, бетташ, шераш. Хьахилар бераш. Дас-нанас а доккхал дора царех, цхьаккха хIама ца эшаш уж хьалкхедора. ЦIаьхха халача лазарах цамогаш а хинна метта алийсар цIенда Зяудин. Лорашта маганзар из Iоажалах ваккха. 1982 шера кхелхар Исмаилов. Цхьанна а хIаманца нийсде йиш йоаца доккха во дера дезалга.

Да тIавоацаш диса бой йоакхо ца еш дитанзар Iаьдало. Веннача мара пенси, бераштa тоъал ахча хьожадир НГДУ кулгалхоша. ХIаьта Эльвира ше а ма ярий болх беш. Цхьаккха хIама ца эшаш дIадодар вахар. Доккхий хулаш доагIар бераш. 1971 шера яьча Иринас, 1974 шера ваьча Ахьмада а школера шоаш цIабаьхкача цIагIа гIолла новкъостал дора балхара кIаьдъенна чуенача нанна. Каст-каста чхьагIара хьаж еганла яьлар Эльвирах тIехьхьарча хана. Вераша кхетадацар шоай нанас леладер. ХIаьта тIехьхьарча шин шера-м нана корта бохабу малар менна йоацаш цхьанна дийнахьа а яйнаяцар царна. Лоалахоша кхетадора гIулакх талхаш латтилга. Исмаиловас ше а ший дезал а ахка бугаш латтилга. Цар дукхаза а эхь хетийташ, цунах, цун берех дог лазилга дIахойташ къамаьл дир харц наькъа тIа яьнача Эльвирайца. Бакъда, из царга лерг хьокхаш яцар, тIехь-тIехьагIа дукхагIа мела яьлар. Хийла нана чу а ца йоагIаш бийса цхьаь, мела яккха йийзар берий. Кастта балхара а лаьллар из кхы де хIама а доацаш. ТIаккха бераштa пачхахьалкхено тела ахча къаракъах чакхдаха яьлар. Корта «тоабс» ахча ца хилча цIагIара хIамаш йохка йолайир. Цул тIехьагIа ши кIира, бутт боаккхар айла юкъе нелинг тохаш лелаш. Бакъда цун тIахьожам, наьна а даь а йIовхал йоацаш дисача берашка во хьал дар. Юххьанца денз Исмаиловас леладу ийрча гIулакхаш шаьра гуш бар Малгобекски ГОВД болхлой, уличии комитет, Исмаиловгlар бераш деша дагIача школа хьехархой коллектив. Бакъда, цар пIелгпIелгах теха хIамз данзар харц яьнна нана бокъалгахьа яккхара, из алкоголизмах дарба деча учреждене хьожаяра.

Из гIулакх ший ханнахьа ца дар бахьан долаш тахан дукхача хана ерзаргйоаца дега човнаш хиннай Эльвирай бераштa. Царна бIарахьежар дог ца чIехкаш вусаргвац...

Ер материал кепатоха кийчъеча хана Малгобекски горисполкома кхувшбоагIарий комиссегара хоам кхаьчар редакце: «Хадданза корта бохабу малараш а мелаш, ший бераштa цхьаккха тайпа доал деш йоаца Исмаилова Эльвира наьна бокъонех яккхар дехаш Малгобекски халкъа судага дIачуденнад цун дош, хIаьта цун кхо бер Ирина, Зелимхан, Ахьмад, пачхахьалкхен Iалашонца бахаргболаш интернате дIачубала лаьрхIад».

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

Бийсанна 11 сахьат даьннача хана таксопарка легковой автомобилаца Старопромысловски шоссе гIолла совсиха водаш хиннача водителa Х. Ижкимаева ГРМЗ юхе

ФЕ ХИЛА

кхаьчача ханна ше лехкаш йола машин тIатехай новкъа еха лаьттача ЛАЗ-697 яхача автобуса, хьалхашкахьа цун ко кхостадеш ваьлла водители, таксисти, чуваьгIа ши пассажири чIоаггIа лоза а веш.

Из хатар хилара бахьан да, догIа делхача, хIама дика бIарга ца гуш баьдеча бийсанна наькъагIа лелара кхерамзлен правилаш «таксе» шоферо теркал ца яр. Автобуса водителa а даьд гIалат. Из декхарийла вар еха латтача автобуса аварийни сигнализаци лотае е авари хилча увттаеш йола знак оттае.

Наькъа тIарча ужжамо долча хьалашка, вешта, Iуйрийна, Г-24 «таксе» водителa В. Н. Романова Старопромысловски шоссе «Старый поселок» яхача остановке А. Картоева лехкаш хиннача УАЗ-469 яхача легковой автомашина тIатехай машин, шинна а автомашина водителаштеи шин пассажиран човнаш а еш.

ЧIоаггIа хьаштдоапар да, юрта районашкарча тракторий водителий дисциплина ца хилар. Пачхахьалкхен транспортах шоай йолаш санна пайда эц цар мичча хана а, дийнахьа а бус а тракторащца лелаш хул уж госномерной знакаш, путевой листаш, водительски праваш а йоацаш, кабина чу массехк саг а хоавий, лафета чу ховшабаь а нах дIаюха кхувлаш.

Грозненски районе сайрийна 8 сахьат даьннача хана Т-40 яхача трактораца чуягIаш ший сесаги йоIи йолаш Кень-Юртара Надтеречни водаш «Надтеречный» совхоза тракториста Х.-С. Гарсиева тIакIалтIакхессай из. Цига лозаярах кхы сакхетам чу ца йоагIаш сесаги йоIи еннай.

ДIадахача кIирагIа (14—21 ноябре) республика наькъашка 25 автоавари хиннай 10 саг ве а вувш, 25 сага човнаш а еш.

НГIАССР МВД ГАИ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностех транспортех — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; письмой — 2-85-64, корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04, промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей. ереи, шоаттеи деношка

СФ00365. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5067.